Бүхы оронуудай, пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

...й 1921 оной ...н 21-һээ гарана | № 136 (15459) | 1980 оной июниин 12, четверг | Сэн 2 мүнгэн.

...МБУУЛИНАЙ ЭКИПАЖАЙ АМЖАЛТА ТҮГЭС НИИДЭЛГЭ

...ССР-эй ба ВНР-эй КОСМОНАВТНУУДТА СОВЕТ ШАГНАЛНУУД БАРЮУЛАГДАБА

...эй лётчик-космо... Н. Кубасов болон ...Арадай Республ... хэгээн, космонавт... шэ Берталан Фар... «Интеркосмос» гэжэ ...аар социалис оро... ...аша үрэ охэтэй ха... холбооной алдарта ...шалнуудые нэрэтэй ...оор үргэлжэлүүлбэ.

Эдэнэй замбуулинай дайда соогуур амжалта түгэсөөр ниидэлгэ хадаа эрдэм, техникын хүгжэлтэ дэбжэлтын аша туһада, манай газар дэлхэйн бүхы арадуудай аша туһада замбуулинай дайдые шэнжэлэн ашаглалгын шэнэ шата мүн болоно.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежнев июниин 10-да Кремль соо В. Н. Кубасов болон Б. Фаркашта Советскэ Союзай үндэр дээдын шагналнуудые барюулба.

Шагналнуудые барюулха үедөө нүхэр Л. И. Брежнев үгэ хэлээ.

...ЭР Л. И. БРЕЖНЕВЭЙ ХЭЛЭҺЭН ҮГЭ

...ө нүхэдүүд, хани... ...ай дуршэл ша... ...ехэтэй космонавт ... Кубасов болон ...ай дайдатай тү... ...нилсаһан арадай ... эрэлхэг хүбүүн ... Фаркаш замбуу... ...шалгаһаа бусажа ... Космонавтнуудые ...нһөө амаршалжа, ...ехэ амжалтаарнь ...ыемни зүбшөөгыт. ...улдай дайдые шэн... ...шаглалгын түүхэ ...дэн дээрэ үнгэржэ ...зарһаа холо саана ... ажаллаха орёо ...абарние хүн улам ...эр, үндэлэй барим... шудалжа байна. ...тайбан энэ хэрэгтэ ...гүрэнүүдэй эрхэ... ...н түрэлтэнэй урда ...ьятай байһандань ...огорхохо ёнооросл ...ибди.

...Республикада то... ...хүшэр бэрхэшээл... ...ондо залуу Венг... ...делиин радиостан... ...люционно һаналаа ...н үгые — Влади... ...ч Ленинэй радио... ...барижа абаа һэн. ...ндэ уласхоорондын ...тер экипаж энэ ...ишин түхэл дурсые ...зохид, гайхамшагта ...рэгээр бидэ суглар... ...ай дуршэл ша... ...ехэтэй космонавт ... Кубасов болон ...ай дайдатай тү... ...нилсаһан арадай ... эрэлхэг хүбүүн ... Фаркаш замбуу... ...шалгаһаа бусажа ... Космонавтнуудые ...нһөө амаршалжа, ...ехэ амжалтаарнь ...ыемни зүбшөөгыт. ...улдай дайдые шэн... ...шаглалгын түүхэ ...дэн дээрэ үнгэржэ ...зарһаа холо саана ... ажаллаха орёо ...абарние хүн улам ...эр, үндэлэй барим... шудалжа байна. ...тайбан энэ хэрэгтэ ...гүрэнүүдэй эрхэ... ...н түрэлтэнэй урда ...ьятай байһандань ...огорхохо ёнооросл ...ибди.

...Республикада то... ...хүшэр бэрхэшээл... ...ондо залуу Венг... ...делиин радиостан... ...люционно һаналаа ...н үгые — Влади... ...ч Ленинэй радио... ...барижа абаа һэн. ...ндэ уласхоорондын ...тер экипаж энэ ...ишин түхэл дурсые ...ьтэ байгуулга ха... ...арбан жэлдэ түй... ...лишын-элшэ хү... ...ехэ үндэнэ һуу...

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ
Тодто мэдээсэл

КОММУНИСТНУУД ТҮРҮҮ ЗЭРГЭДЭ

Манай районой партийна организацида ажал худэлмэридээ коммунис ёһоор хандадаг, тэрээндээ хүсэ шадалаа, мэргэжэлээ, дүй дүршэлээ зорюулдаг коммунистнууд олон.

«Улаан Аха» колхозой партийна эхин организациин секретарь А. Ц. Папаев бидэнтэй хөөрэлдэхэдээ иигэжэ хэлэбэ:

—Манай колхоздо шадамар бэрхээр, эрмэлзэл түгэс худэлдэг коммунистнууд олон. Түрүү малшад, партиин гэшүүд Ж. Д. Самбялов, В. Л. Урбаев, Е. А. Иванова гэгшэд жэлэй дүрбэн сагта мал адуулдаг юм. Ажалдаа харюусалга ехэтэйгээр хандадаг, тон оролдосотой зон. Тэдэнэр хамтын баялиг болохо адууһа малайнгаа тобир тарган, бүтэн бүрин байхын түлөө үдэр бүхэндэ һанал сэдьхэлээ табижа ябадаг заншалтай.

Тиихэдэ тус колхозой хонишод, коммунистнууд Владимир Махлеевич, Мария Доржиевна Ошоровтон, Ирина Бальжиновна Мунконова, Татьяна Дашеевна Галсанова, бусад мүн лэ дүй дүршэлтэй, оролдосотой малшад юм. Үнгэрһэн жэлдэ хонишон И. Б. Мунконова 100 эхэ хонин бүриһөө 98,1 хурьга абажа, үхэл гаразда орууланг үй, зүлгэ ногоондо гаргаба.

—Эдэ коммунистнууд гансашье ажалаараа шалгардаг бэшэ. Ниитын худэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа байдаг юм, — гээд, А. Ц. Папаев үргэлжэлүүлбэ. —Жэшээлхэдэ, Ошорова, Соерова гэгшэд КПСС-эй райкомой гэшүүдээр хэдэн дахин һунгагдаһан байха. Колхозойнгоо хамтын ба партийна суглаанүүд дээрэ һанамжа, дурадхалнуудаа орууржа байдаг.

Тэрэшэлэн механизаторнууд, партиин гэшүүд Н. Д. Тагланов, Ш. Л. Гомбоев, бусад үндэр бүтээсэтэй ажалай ульгэр жэшээ харуулжа ябадаг зон. Тэдэнэй даажа байдаг оньһон техникэ ходоо бүтэн бүрин, бүтээсэ ехэтэйгээр худэлгэгдэдэг. Ургаса хуряалгын үедэ тэдэнэр лэ социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, аша үрэ ехэтэй ажалай түлөө тэмсэл ударидадаг.

Иигэжэд тус колхозой коммунистнууд бусадта жэшээ харуулан ажаллажа, хододоо түрүү зэргэдэ дабшаха гэһэн үүргээ дүүргэнэ гээшэ.

В. ГАЛСАНОВ.
Ахын район.

Лидия Игнатьевна Лебедева хори гаран жэлэй туршада Улаан-Удын нарин сэмбын комбинадай ГПТУ-да мастераар худэлнэ. Тэрэ олон залуу басагадые бүд нэхэгшын мэргэжэлдэ һургажа гаргаһан, тэдэнь мүнөө комбинадтаа худэлжэ, эрхим мэргэжэлтэд болонхой. Манай фотокорреспондент Н. Дригеровэй буулгаһан зураг дээрэ Л. И. Лебедевагай һургажа байһан Галина Баранцевадаа зүбшөөл заабари үгэжэ байхыень харанат. Галя ГПТУ-да һурахаар ороод, мүнөө нарин сэмбын комбинадта практика гаража байна.

МАРКСИСТСКО-ЛЕНИНСКЭ *һуралсал*

Загарайн районой түб һууринда Политическэ гэгээрэлэй байшангай марксизм-ленинизмын үдэшын университедэй филиал нёдонло жэл нээгдэһэн юм. Районой бухы ажахы болон предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд, партийна комитедүүдэй секретарьнар болон ахамад мэргэжэлтэдэй үзэл сурталай-теоретическэ эрдэм мэдэсын хэмжээс дээшэлүүлхэ гэһэн гол зорилго тэрэнэй урда табигдаһан байна.

Капитализмын политическэ экономиин шухала асуудалнууд, КПСС-эй мүнөө үеын экономическа политикын болон тэрэнэй үзэл сурталай худэлмэриин гол шухала асуудалнууд һуралсалай программадa оруулагдаһан байна.

Нинсэлэл хотымнай дээдэ һургуулинуудай багшанар: худөө ажахын институдай худөө ажахын үйлэдбэрние эмхидхэхэ кафедрые даагша, экономикын эрдэмэй кандидат Л. В. Власов, эрдэмэй кандидат Д. Г. Ширабон, дурсагдаһаг институдай ахалагша багша В. Х. Догданов, ВСТИ-гэй инженерно-экономическа факультедэй декан профессор В. К. Дырхеев, БГПИ-гэй доцент, философиин эрдэмэй кандидат В. М. Курмаева, хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй кандидат, журналист Э. Н. Сосновская болон бусад филиалай шагнагшадтай хэшээл үнгэргэдэг байгаа.

Марксизм - ленинизмын университедэй Загарайн филиалда һуража байһан 120 хүн нэгэдэхи жэлэйнгээ һуралсалые май һарын һүүлэй үдэрнүүдтэ дүүргэжэ, удаадахи курсда орохо шалгалта үгэхээсэ суглараад байба.

...КПСС-эй Загарайн райкомой парткабинет. Эндэ шагнагшын һонорто бухы литература. Маркс, Энгельс, Ленинэй зохёолнууд жэрысэ табяатай.

Эгээл түрүүлэн билет абаһан «Дружба» совхозой директор А. Б. Цыдендоржиев «Социалис ниитын үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлжэ, 1-дэхи кварталай түсэб дүүргэгдээгүй. Иигээд лэ түрэжэ эхилхэдэнь, байдал ондоо болохо даа,— гэжэ тэрэ хэлэнэ.

Артём Бадмаевич саашань хөөрэхэдөө, худөө ажахын продуктнуудай үйлэдбэрилгэ дээшэлүүлхэ арга боломжонууд тухай, газар тариалангай ашаг үрэ дээшэлүүлхэ тухай тон дэлгэрэнгыгээр, бодото жэшээнүүдээр баримталан хөөрэжэ үгөө.

КПСС-эй XXV съездын материалнуудые ажахынтнай худэлмэрилэгшэд хайшан гэжэ шудалдаг бэ? — гэһэн нэмэлтэ асуудал табигдаба.

Нүхэр Цыдендоржиев ажахынгаа түбтэ политическэ һуралсал эрхилдэг. Өөрөө худөө ажахын институдай экономическа факультет, удаань партийна дээдэ һургуули дүүргэһэн хадаа партиин XXV съездын материалнуудые хүтэлбэрилхы худэлмэрилэгшэд болон мэргэжэлтэдэй шудалалга жэшээтэ һайнаар эмхидхэһэн байха юм.

Шэнэ-Бэрээнэй гол завод дүрбэн жэлэй хугасаа соо 1 миллион 417 мянган тухэригэй олзо оршотой гараа. худэлмэришэдэйнь тоо хоёр дахин олошороо, байрын олон гэр ашаглалгада үгтөө. Эрхим үрэ дүн туйлаһанайнгаа түлөө 17 хүн гүрэн түрынгөө ордендо хүртэнхэй. Тэдэнэй найманиинь коммунистнууд. Хүндэлэлэй Ленинскэ грамота 30 хүндэ барюулагдаа. 187 худэлмэришэн табан жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид бэелүүлэнхэй. Эдэ бүгэдэ заводой парткомой секретарь А. П. Тютринэй үгэһэн харюуһаа мэдэжэ болоо. 11 дэхи жэлэ парткомой секретариар худэлжэ байһан А. П. Тютрин «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденоор шагнагданхай юм.

«Гигант» колхозой ахамад экономист, зургаан жэлдэ пропагандистаар худэлжэ байһан Н. А. Павлова профессор Владимир Константинович Дырхеевтэ һонирхолтойгоор харюусаһан байна. Байгша ондо 50 жэлэйнгээ ойн баяр тэмдэглэхээс байһан энэ колхоз яһала баян түүхэтэй ааб даа. Нина Анатольевнагай харюуда профессор үндэр сэгнэлтэ үгэһэн байна.

Шулуутайн леспромхозой директор Н. М. Соковиков, тэрэнэй орлогшо В. Г. Цветков болон бусад марксизм-ленинизмын университедэй программые сүнзэгыгөөр шудалһанаа харуулаа.

Һуралсалай энэ жэл В. И. Ленинэй түрэһөөр 110 жэлэй ойдо бэлдэлгын туг дорооно үнгэрөө. Тиимэһээ алдартай

ҺҮҮЛШЫН ШАЛГАЛТЫН ДҮНГҮҮД

Нүхэр Цыдендоржиев ажахынгаа түбтэ политическэ һуралсал эрхилдэг. Өөрөө худөө ажахын институдай экономическа факультет, удаань партийна дээдэ һургуули дүүргэһэн худэлмэрилэгшэд, ажалай ветерануд уригдадаг юм. Эндэ аха нүхэдынь залуушуулаа худэлмэришэн ангиин зэргэдэ ороһонтойнь дашарамдуулан амаршалдаг, юрөөлэй үгэнүүдые хэлэдэг, дурасхаалта бэлэгүүдые барюулдаг юм. Богонёор хэлэхэдэ, эдэ үдэшэнүүд баярай оршон байдалда үнгэрдэг, залуушуулай зүрхэ сэдьхэлдэ удаан мартагдадаггүй.

Байгалай туршалга-үйлэдбэриин ажахыда эршэтэйгээр ажаллажа, район соогоо суурхаһан һаалишан, Октябриин Революциин орденто Варвара Александровна Власова ёһотойл һурган хүмүүжүүлэгшэ болоһоор үнинэй юм. Коммунист В. А. Власова мүнөө пенсидэ гарабашье, түрэл коллективтээ ерээд лэ залуушуултай хөөрэлдэдэг, зүбшэл заабариннуудые үгэдэг һайн һайхан заншалтай. Тэрэ олон жэлдэ залуу һаалишан Ольга Власоватай худэлжэ, дүй дүршэлөөрөө хубаалдаһан байна. Эгэшэ нүхэрэйнгөө аша туһаар Ольга Иннокентьевна Власова районоингоо эрхим һаалишадай тоодо оронхой. Нёдондо тэрэ ВДНХ-гай бронзо медаляар шагнагдаа һэн. Мүнөө өөрөө һурган хүмүүжүүлэгшэ болонхой.

Тиихэдэ Кабанскын шуубуунай фабрикын механизатор Иван Васильевич Власовай һурганан Владимир Хамуев худөө ажахын техникые эрхим һайнаар шудалжа, ажалай түрүүшүүлэй тоодо мүн лэ ороһон байна. Үнгэрһэн жэлдэ Владимир Хамуев багшатаяа мүрысэхэдөө, илажа гараһан жэшээтэй.

Түмэр харгын Мысовая станцида худэлдэг Дмитрий Фёдорович Козулин, Василий Степанович Бочкарев, Леонид Степанович Терентьев, Владимир Васильевич Селиверстов, Тимлюйн цементын заводой токарьнууд Геннадий Романович Максимов, Владимир Степанович Челпанов, Байгалай туршалга-үйлэдбэриин ажахыда хүмүүжүүлэгшэд, ажалай ветерануд уригдадаг юм. Эндэ аха нүхэдынь залуушуулаа худэлмэришэн ангиин зэргэдэ ороһонтойнь дашарамдуулан амаршалдаг, юрөөлэй үгэнүүдые хэлэдэг, дурасхаалта бэлэгүүдые барюулдаг юм. Богонёор хэлэхэдэ, эдэ үдэшэнүүд баярай оршон байдалда үнгэрдэг, залуушуулай зүрхэ сэдьхэлдэ удаан мартагдадаггүй.

Байгалай туршалга-үйлэдбэриин ажахыда эршэтэйгээр ажаллажа, район соогоо суурхаһан һаалишан, Октябриин Революциин орденто Варвара Александровна Власова ёһотойл һурган хүмүүжүүлэгшэ болоһоор үнинэй юм. Коммунист В. А. Власова мүнөө пенсидэ гарабашье, түрэл коллективтээ ерээд лэ залуушуултай хөөрэлдэдэг, зүбшэл заабариннуудые үгэдэг һайн һайхан заншалтай. Тэрэ олон жэлдэ залуу һаалишан Ольга Власоватай худэлжэ, дүй дүршэлөөрөө хубаалдаһан байна. Эгэшэ нүхэрэйнгөө аша туһаар Ольга Иннокентьевна Власова районоингоо эрхим һаалишадай тоодо оронхой. Нёдондо тэрэ ВДНХ-гай бронзо медаляар шагнагдаа һэн. Мүнөө өөрөө һурган хүмүүжүүлэгшэ болонхой.

Тиихэдэ Кабанскын шуубуунай фабрикын механизатор Иван Васильевич Власовай һурганан Владимир Хамуев худөө ажахын техникые эрхим һайнаар шудалжа, ажалай түрүүшүүлэй тоодо мүн лэ ороһон байна. Үнгэрһэн жэлдэ Владимир Хамуев багшатаяа мүрысэхэдөө, илажа гараһан жэшээтэй.

Түмэр харгын Мысовая станцида худэлдэг Дмитрий Фёдорович Козулин, Василий Степанович Бочкарев, Леонид Степанович Терентьев, Владимир Васильевич Селиверстов, Тимлюйн цементын заводой токарьнууд Геннадий Романович Максимов, Владимир Степанович Челпанов, Байгалай туршалга-үйлэдбэриин ажахыда худэлдэг республикын габьяата механизатор Иннокентий Матвеевич Клеменин, Буряадай АССР-эй Верховно Советэй депутат Дмитрий Иннокентьевич Бурлаков, Сэлэнгын ЦКК-гай ТЭЦ-эй турбинын ахалагша машинист Владимир Анфиногенович Быков, электрообмотчик Санжит Цыренжаповна Аюрова болон бусад олон залуушуулые мэргэжэлдээ һурган, һайн һайханаар хүмүүжүүлһэн габьяатай юм.

Мүнөө район доторнай 500 гаран һурган хүмүүжүүлэгшэд худэлнэ. Олонхи предприяти болон эмхи зургаануудта һурган хүмүүжүүлэгшэдэй соведүүд байгуулагдаа. Тиимэһээ соведэй гэшүүд һурган хүмүүжүүлэгшэдэй худэлмэриин түрүү дүй дүршэл олондо мэдээжэ болгохо талаар ехэ ажал ябуулдаг юм. Жэшээнь, Сэлэнгын ЦКК-да һурган хүмүүжүүлэгшэдэй университет эмхидхэгдэнхэй. Эндэ хэшээл бүхэн тон һонирхолтойгоор үнгэрдэг. Юуб гэхэдэ, эндэ һургуулиин, индустриальна техникумэй багшанар, юристнууд һонирхолтой лекциинүүдые уншадаг байна бшуу. Мүн һурган хүмүүжүүлэгшэд өөһэд өөһэдынгөө ажал туһай тодорхойгоор хөөрэдэг юм.

Гэхэтэй хамта район доторһурган хүмүүжүүлгын худэлмэриие улам хүгжөөхэ хэрэгтэ дутуу дундануд, үшөө шиидхэгдээгүй асуудалнуудбии зандаа. Нэн түрүүн зарим предприяти болон эмхи зургаануудай һурган хүмүүжүүлэгшэдэй соведүүд ажалаа эдэбхигүйөөр ябуулна. Һурган хүмүүжүүлэгшэдэй хоорондо социалис мүрысөөн мүугаар эмхидхэгдэнэ. Ушар иимэһээ партийна, профсоюзай болон комсомолой организациинууд дээрэ дурсагдаһан дутагдалнуудые усадхажа, һурган хүмүүжүүлэгшэдэй үүрые улам дээшэлүүлхын тула зохихо хэмжээнүүдые абажа байнхай.

В. ЦЫБИН,
КПСС-эй Кабанскын райкомой инструктор.

ХҮМҮҮЖҮҮЛЭГШЭДЭЙ ҮҮРГЭ ЕХЭ

Совет араднай Эхэ оронойнгоо экономикые саашадань хүгжөөхэ, ажалшадай ажабайдалые улам һайжаруулха талаар айхабтар ехэ зорилгонуудые бэелүүлжэ байна. КПСС-эй XXV съездээр табигдаһан эдэ зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлхын тула һайн бэлэдхэлтэй худэлмэришэд болон мэргэжэлтэдые һургаха, залуушуулые В. И. Ленинэй захяа заабариннуудта үнэн сэхээр, ажалда дуратайгаар хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулагдана. Эгээл иимэһээ орон доторнай залуушуулые һурган хүмүүжүүлхэ талаар худэлмэрэ үргэн дэлисэтэйгээр ябуулагдана бшуу. Залуушуулые һурган хүмүүжүүлгэ хадаа һайн һайхан хэрэг гээшэ гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежнев Коммунис залуушуулай съезд дээрэ тэмдэглэһэн юм.

Манай Кабанскын райондо залуушуулые шефтээ абажа, мэргэжэлдээ һурган хүмүүжүүлхэ худэлөөн анха түрүүн «Туяана» гэжэ оёдолой үйлэдбэриин нэгэдэлэй Бабушкин городтохи филиалда эхилһэн юм. Энэ коллективтэ жэл бүхэндэ олон залуу оёдолшод худэлхэсээ ерэдэг. Ушар иимэһээ тэдэнэртэ дүй дүршэлтэй оёдолшодой зүбшэл заабариннуудай тон хэрэгтэй байдаг. Эндэхи һурган хүмүүжүүлэгшэд залуушуулые гансашье мэргэжэлдээ һургадаг бэшэ, харин шабинарайнгаа ажабайдалаар ходо һонирходог, сүлөө сагыень аша туһатайгаар эмхидхэхын тула ехэ оролдолго гаргадаг юм.

Тимлюйн асбесто-цементнэ зүйлнүүдэй заводто залуушуулай худэлмэришэн болоһон баяр ёһололдо зорюулагдаһан үдэшэнүүд жэл бүхэндэ үнгэргэгдэдэг. Эдэ үдэшэнүүдтэ залуу худэлмэришэд, тэдэнэй һурган хүмүүжүүлэгшэд, ажалай ветерануд уригдадаг юм. Эндэ аха нүхэдынь залуушуулаа худэлмэришэн ангиин зэргэдэ ороһонтойнь дашарамдуулан амаршалдаг, юрөөлэй үгэнүүдые хэлэдэг, дурасхаалта бэлэгүүдые барюулдаг юм. Богонёор хэлэхэдэ, эдэ үдэшэнүүд баярай оршон байдалда үнгэрдэг, залуушуулай зүрхэ сэдьхэлдэ удаан мартагдадаггүй.

Байгалай туршалга-үйлэдбэриин ажахыда эршэтэйгээр ажаллажа, район соогоо суурхаһан һаалишан, Октябриин Революциин орденто Варвара Александровна Власова ёһотойл һурган хүмүүжүүлэгшэ болоһоор үнинэй юм. Коммунист В. А. Власова мүнөө пенсидэ гарабашье, түрэл коллективтээ ерээд лэ залуушуултай хөөрэлдэдэг, зүбшэл заабариннуудые үгэдэг һайн һайхан заншалтай. Тэрэ олон жэлдэ залуу һаалишан Ольга Власоватай худэлжэ, дүй дүршэлөөрөө хубаалдаһан байна. Эгэшэ нүхэрэйнгөө аша туһаар Ольга Иннокентьевна Власова районоингоо эрхим һаалишадай тоодо оронхой. Нёдондо тэрэ ВДНХ-гай бронзо медаляар шагнагдаа һэн. Мүнөө өөрөө һурган хүмүүжүүлэгшэ болонхой.

Тиихэдэ Кабанскын шуубуунай фабрикын механизатор Иван Васильевич Власовай һурганан Владимир Хамуев худөө ажахын техникые эрхим һайнаар шудалжа, ажалай түрүүшүүлэй тоодо мүн лэ ороһон байна. Үнгэрһэн жэлдэ Владимир Хамуев багшатаяа мүрысэхэдөө, илажа гараһан жэшээтэй.

Түмэр харгын Мысовая станцида худэлдэг Дмитрий Фёдорович Козулин, Василий Степанович Бочкарев, Леонид Степанович Терентьев, Владимир Васильевич Селиверстов, Тимлюйн цементын заводой токарьнууд Геннадий Романович Максимов, Владимир Степанович Челпанов, Байгалай туршалга-үйлэдбэриин ажахыда худэлдэг республикын габьяата механизатор Иннокентий Матвеевич Клеменин, Буряадай АССР-эй Верховно Советэй депутат Дмитрий Иннокентьевич Бурлаков, Сэлэнгын ЦКК-гай ТЭЦ-эй турбинын ахалагша машинист Владимир Анфиногенович Быков, электрообмотчик Санжит Цыренжаповна Аюрова болон бусад олон залуушуулые мэргэжэлдээ һурган, һайн һайханаар хүмүүжүүлһэн габьяатай юм.

Мүнөө район доторнай 500 гаран һурган хүмүүжүүлэгшэд худэлнэ. Олонхи предприяти болон эмхи зургаануудта һурган хүмүүжүүлэгшэдэй соведүүд байгуулагдаа. Тиимэһээ соведэй гэшүүд һурган хүмүүжүүлэгшэдэй худэлмэриин түрүү дүй дүршэл олондо мэдээжэ болгохо талаар ехэ ажал ябуулдаг юм. Жэшээнь, Сэлэнгын ЦКК-да һурган хүмүүжүүлэгшэдэй университет эмхидхэгдэнхэй. Эндэ хэшээл бүхэн тон һонирхолтойгоор үнгэрдэг. Юуб гэхэдэ, эндэ һургуулиин, индустриальна техникумэй багшанар, юристнууд һонирхолтой лекциинүүдые уншадаг байна бшуу. Мүн һурган хүмүүжүүлэгшэд өөһэд өөһэдынгөө ажал туһай тодорхойгоор хөөрэдэг юм.

Гэхэтэй хамта район доторһурган хүмүүжүүлгын худэлмэриие улам хүгжөөхэ хэрэгтэ дутуу дундануд, үшөө шиидхэгдээгүй асуудалнуудбии зандаа. Нэн түрүүн зарим предприяти болон эмхи зургаануудай һурган хүмүүжүүлэгшэдэй соведүүд ажалаа эдэбхигүйөөр ябуулна. Һурган хүмүүжүүлэгшэдэй хоорондо социалис мүрысөөн мүугаар эмхидхэгдэнэ. Ушар иимэһээ партийна, профсоюзай болон комсомолой организациинууд дээрэ дурсагдаһан дутагдалнуудые усадхажа, һурган хүмүүжүүлэгшэдэй үүрые улам дээшэлүүлхын тула зохихо хэмжээнүүдые абажа байнхай.

В. ЦЫБИН,
КПСС-эй Кабанскын райкомой инструктор.

«ХҮДӨӨДЭХИ ПАРТИЙНА ХҮДЭЛМЭРИ»

«Хүдөөдэхи партийна худэлмэри» гэһэн суглуулбари хэблэлһээ гараба. Партиин аграрна политикые бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө хүдөөгэй партийна организациинуудай ябуулдаг худэлмэриин ехэ дүй дүршэлэй бухы талануд тэрээн дотор харуулагдана.

Партиин XXIII, XXIV ба XXV съезднүүдэй партийна байгуулалтын асуудалнуудаар найруулһан, заабариннуд болон тобшололнуудай үндэһөөр худөөгэй парторганизациинуудай эмхидхэлэй-партийна болон ниитэ-политическэ худэлмэри энэ суглуулбари дотор хаража үзэгдэнэ.

Партиин райкомууд болон горкомуудай, колхоз, совхозуудай ба ажахын хоорондын предприятинуудай, нэгэдэлнүүдэй партийна организациинуудай секретарьнар материалнуудай авторнууд болоно.

Энэ ном «Политиздат» хэблэлээр барлагдан гараа.

(ТАСС).

3 МЯНГАТАНАЙ ТООДО

Зэдын районой «60 лет Октября» колхозой һаалишад арбадахи табан жэлэй түгэсхэхы жэлэй нэгэдэхи кварталда һү гүрэндэ тушааха даабарияа амжалтатайгаар бэелүүлжэ байнхай. Тиигэжэ тэдэнэр район соогоо дэлгэрһэн мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана.

Колхозой һүнэй фермэдэ, мал ажал дээрэ удаан саг соо худэлжэ, дүй дүршэлтэй болоһон һаалишад олон. Тэдэнэр жэлэй туршада үнсэн бүриһөө гурба мянган килограмм һү һаажа, коммунис ажалай ударнигай нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байна. Тэдэнэй тоодо Анна Алексеевна Мурзакова, Галина Сергеевна Жигмытова, Санжай Павлович Цыцыков гэгшэд ороно. Һаалишан бүхэндэ 30—30 үнеэд даалгагданхай. А. А. Мурзакова, Г. С. Жигмытова гэгшэд жэл бүри даажа байһан үнеэн бүриһөө 3000 килограмм һү һаажа, табан жэлэйнгээ хубиин түсэбые болзорһоо урид дүүргэһэн алдартай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Зэдын районой «60 лет Октября» колхозой түрүү һаалишад, табан жэлээ дүүргэгшэд А. А. Мурзакова, Г. С. Жигмытова.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ОРОНОЙМНАЙ ТАРЯАЛАН ДЭЭРЭ

ШЭМЭТЭ ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭНЭ

Ороной урда районуудай ажахынууд адууһа малдаа эльбэг хүрэхэ тэжээл бэлдэжэ захалба. Дунда Азиин республикануудай, Казахстанай, Закавказиин, Россин болон Украинын хэдэн областьнуудай колхоз, совхозууд таримал ногоо сабшажа байна.

Кубаньда тусхай шэглэлтэй 1200 гаран бригада, отряд болон звено хүсы үбһэ, рапс болон тэжээлэй бусад ургамалнуудые хуряана. Байгша ондо оньһожоруулагдамал подразделениүүд 1 миллион 100 мянган тонно үбһэ сабшаха, 500 мянга гаран тонно сенаж дараха, 300 мянган тонно үбһэнэй гурил татаха юм. Эндэ хура бороотой байжа, ногоон һайнаар ургаа. Олонхи колхоз, совхозуудта ургасань нёдондо жэлэйхиһээ үлүү һайн.

Крымэй ажахынууд сенаж, силос даража эхилбэ. Бүлэг бүлэгөөрөө худэлһэнэй ашаар эндэхи ажахынууд шэмэтэ тэжээл бэлдэжэ байна. Зарим ажахынууд прицепуудгүй автомашинануудые хэрэглэхээ арсаба. Жэшээнь, Красногвардейскэ районой XIX партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо хоёр комбайнһаа бүридэһэн звено бүхэндэ гурбан автопоезд даалгагдаа: нэгэнэйнь ашаалагдажа байхада, нүгөөдэнь замдаа ябадаг, гурбадахиһаань ашаа буулгагдажа байдаг. Мүнөө тэжээл бэлэдхэгшэдтэ гурба дахин үсөөн автомашина хэрэгтэй болоо бшуу.

Тусхай шэглэлтэй звенонууд комбайнуудай һүүлээр газарай хүрьһэ элдүүрилдэг агрегадуудые участогууд дээрэ гаргажа, удаань үтэгжүүлээд, дахинаа тарилга хэдэг юм. Тиигэжэ Крымскэ областьдо 80 мянган гектар дээрэ тэжээлэй ургамалнууд хоёрдохёо таригдадаг.

Казахстанай урда хубидахи һайжаруулагдаһан нуга сабшалан дээрэ ногооныинь үндэр, удхэн юм. Гектар бүхэнһөө 100 болон тэрээнһээ дээшэ центнер ногоон эшэ намаа хуряагдана. Бэлшээрние һайжаруулһанай ашаар талмайнь хоёр дахин үргэдхэгдөө. Тиигэжэ 7 миллион гектарһаа дээшэ болоһон байна. Энэнь жэлэй урда тээхиһээ 1 миллионоор ехэ.

Республикын нуга сабшалан дээрэхи худэлмэриие һайнаар ябуулхын тула тэжээл бэлэдхэдэг 3 мянга гаран комплекс эмхидхэгдэн байгуулагдаа. 30 миллион гектарай талмай дээрэһээ малай тэжээл хуряажа абаха.

Мүнөө тэжээлэй шанарта айхабтар ехэ анхарал хандуулагдана. Нагорно-Карабахскэ автономито областиин «Коммунизм» колхоздо полиэтилен пленко дэбдигдэһэн нүхэн соо сенаж дарагдана. Энэнь газаа талаһаа шиг нойто табилаггүй байна. Тиихэдээ тон богони болзор соо гэхэ гү, али 3—4 үдэрэй туршада тэрэниие ногоон эшэ намаагаар дүүргэдэг. Мүнөө эндэ 3 мянган тонно сенаж дарагдаа, түрүүшын арбаад тонно үбһэнэй гурил бэлэдхэгдээ.

Прибалтикада нуга сабшалан дээрэ абтаһан ногоон тусхай байра соо оруулагдажа, вентиляторнуудай туһаламжаар хатаагдадаг байна. Эстониин Ракверескэ районой худөө ажахын управлениин бүлэг мэргэжэлтэд шиг нойтотой байһанһаань дулдыдажа, вентиляторнуудай худэлмэриие автомат оньһон аргаар тааруулха түхеэрэлгэ зохёон бүтээгээ. Энэнь һайн шанартайгаар үбһээ хуряажа абаха арга олгоно. Автоматика хэрэглэлгын экономическа ашаг үрэ ехэ: 1 тонно үбһэ нэмэжэ хатаахада, 28—38 киловатт-час электрын эльшэ хүсэн алмагдадаг байна.

Литвагай ажахынуудта хур һолоомон дэмы талаар хаягдадаггүй. Белогтой бодосууд болон микроэлементнүүдые нэмэжэ, эрхим шанартай брикедүүдые тэрээгээр бэлэдхэдэг юм. Зүргаан ажахын мүнгэ зөөреэр Паневежскэ районой «Тиеса» колхоздо баригдаһан республика доторхи эгээл ехэ завод иимэ тэжээл бүйлуулан бэлэдхэдэг байна. Автомат линиг халаан соогоо 30 тонно продукци гаргадаг. Бүхы дээрээ республика дотор холимог тэжээл гаргадаг 800 шахуу завод болон тэжээлэй цех худэлнэ. Тиихэдэ эдэнэй хахад хубинь һүүлэй жэлнүүдтэ баригдаа.

(ТАСС).

МОСКВА ШАДАРАЙХИДАЙ ДҮЙ ДҮРШЭЛ БА НӨӨСЭНҮҮД

МОСКВА: Орехово-Зуевын депогой олонхи машинистнүүд хүндэ ашаатай состав жолоодолг юм. Мэргэжэл шадабаринь, шэнэ техникэ нэбтэрүүлгэ, мэдээсэлэй албаниие нарижуулан һайжаруулга тэдэнэртэ туһалдаг.

Энэ, мүн бусадшье коллективүүдэй туйлаһан амжалтануд тухай «Московско область ажалай ашаг үрые ба шанарые һайжаруулхын түлөө тэмсэлдэ» гэһэн һалбари хоорондын выставкэ хөөрэнэ. Тэрэ Москвадахи СССР-эй ВДНХ-да нээгдэ.

Областной партийна организациин, нютагай Соведүүдэй ажахын бухы һалбаринуудта бэелүүлдэг эмхидхэлэй худэлмэриин дүй дүршэл эндэ үргэнөөр харуулагдана. Хэдэн зуугаад предприятинуудай болон нэгэлэнүүдэй, Москва шадарай колхоз, совхозуудай гаргадаг продукци выставкэдэ табигданхай. Социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ, ажалаа эрдэм, наукын ёһоор эмхидхэхэ талаар коллективүүдэй туйлаһан амжалтануд эндэ харуулагдана.

УРГАСА ХУРЯАЛГА ТҮЛЭГ ДУНДАА

ТАШКЕНТ. Сурхандарьинска областиин Ангорско районой тарялашад Узбекистанда эгээл түрүүлэн ороһото ургамалнуудые хуряажа дүүргэбэ.

Гектарһаа дунда зэргээр 40 центнер шэнинсэ ба ешмээн абтаа, тэгэ комбайнернуудай хэхэ юумэн үшөөл ехэ. Тэдэнэр хүршэ Кашкадарьинска область ошоо. Ургаса түргэн аргаар хуряадаг шадабаритад хүршэнэртөө тарялагаа түргөөр хадаха, сохиходонь туһалха байна.

Узбекистанай олохон районуудта ургаса хуряагдана. Фергана голой колхоз, совхозуудта энэ худэлмэри эхилээ. Олон механизаторнууд ипатовайхидай дүй дүршэлөөр ажалаа эмхидхэжэ, халаанайнгаа даабариие үдэр бүри үлүүлнэ. Мүнөө жэл республика дотор 880 мянган гектарта шэнинсэ болон ешмээн таригдаа юм. Зарим районуудта энэ хабартаа ехэ халуун боложо, уһалагдаггүй газарай ургасые һаатуулһан байна. Тиимэһээ механизаторнууд комбайнуудаа доогуур табижа хадахын тула тааруулан түхеэрнэ.

ХОЁРДОХЁО ТАРИЛГА ХЭБЭ

СТАВРОПОЛЬ. Сабшалангай газар дээгүүр үбһэ сабшадаг машинануудтай зэргэлэдэ сеялкэнүүдые шагтагалһан тракторнууд бии болобо. Үбһэнэй сабшагдаһан газарта наран сэсэгтэй холижо кукуруза таригдана. Эндэхи тарялашад мүнөө жэл 300 мянга гаран гектарһаа ногоон набша намаагай хоёр ургаса абахые хараална.

Хизаарай колхоз, совхозууд намарай рапсын плантациинуудые нилээд үргэдхөө юм. Белогоор баян тэжээлэй энэ ургамал хабарай ургамалнуудай тарилгын дүүрэхэ үеэр хуряагдахаар бэлэн болодог.

Хоёрдохёо тарилга хэхын тула газар бэлдэхые түргэдхэхэ зорилготойгоор нютагайхидайнгаа — ипатовайхидай дүршэлөөр үбһэ хуряадаг техникэ хэрэглэнэ. Тэжээл бэлэдхэдэг томо отрядуудые эмхидхэн байгуулхада, ажалай бүтээсэ гурбанай нэгэ хубяар дээшэлнэ гэжэ бодото байдал харуулна.

АЖАЛАЙ МҮРЫСӨӨНДЭ ЭРХИМЛЭНЭ

ОРШО. (Витебскэ область). Оршын улһан бүдэлдэг республикын габьяата механизатор Иннокентий Матвеевич Клеменин, Буряадай АССР-эй Верховно Советэй депутат Дмитрий Иннокентьевич Бурлаков, Сэлэнгын ЦКК-гай ТЭЦ-эй турбинын ахалагша машинист Владимир Анфиногенович Быков, электрообмотчик Санжит Цыренжаповна Аюрова болон бусад олон залуушуулые мэргэжэлдээ һурган, һайн һайханаар хүмүүжүүлһэн габьяатай юм.

Мүнөө район доторнай 500 гаран һурган хүмүүжүүлэгшэд худэлнэ. Олонхи предприяти болон эмхи зургаануудта һурган хүмүүжүүлэгшэдэй соведүүд байгуулагдаа. Тиимэһээ соведэй гэшүүд һурган хүмүүжүүлэгшэдэй худэлмэриин түрүү дүй дүршэл олондо мэдээжэ болгохо талаар ехэ ажал ябуулдаг юм. Жэшээнь, Сэлэнгын ЦКК-да һурган хүмүүжүүлэгшэдэй университет эмхидхэгдэнхэй. Эндэ хэшээл бүхэн тон һонирхолтойгоор үнгэрдэг. Юуб гэхэдэ, эндэ һургуулиин, индустриальна техникумэй багшанар, юристнууд һонирхолтой лекциинүүдые уншадаг байна бшуу. Мүн һурган хүмүүжүүлэгшэд өөһэд өөһэдынгөө ажал туһай тодорхойгоор хөөрэдэг юм.

Гэхэтэй хамта район доторһурган хүмүүжүүлгын худэлмэриие улам хүгжөөхэ хэрэгтэ дутуу дундануд, үшөө шиидхэгдээгүй асуудалнуудбии зандаа. Нэн түрүүн зарим предприяти болон эмхи зургаануудай һурган хүмүүжүүлэгшэдэй соведүүд ажалаа эдэбхигүйөөр ябуулна. Һурган хүмүүжүүлэгшэдэй хоорондо социалис мүрысөөн мүугаар эмхидхэгдэнэ. Ушар иимэһээ партийна, профсоюзай болон комсомолой организациинууд дээрэ дурсагдаһан дутагдалнуудые усадхажа, һурган хүмүүжүүлэгшэдэй үүрые улам дээшэлүүлхын тула зохихо хэмжээнүүдые абажа байнхай.

В. ЦЫБИН,
КПСС-эй Кабанскын райкомой инструктор.

Совет орон *дотор*

Механизаторнууд нёдондо жэлэйхиһээ дү

Уран бэлиг-арадай баялиг

ЛЕНИН ХЭТЭДЭЭ ЗҮРХЭНДЭМНАЙ

Энэ нэрэ юртэмсэ бүхы хэлэнүүд дээрэ на, энэ нэрые мэдэхэ зон мүнөө үедэ үгы нэ нэрэ арад түмэ таан сэдьхэлые өөр татажа, ерээдүйнь наран болон толор м. Энэ нэрэ арад түмангин түг, эб найр hүр hүлдэ болон-

багшын алдар соло, мүнхэршэгүй мүнхэ ртаал, тэрэнэй агуусэн түгэлдэр хубисүргаал ажалша ара туг hүлдэнь болонхой. Ильич Ленинэй ряад арадта тон дү-

дай жэнхэни аман эгээн hайхан, эгээн хүндэтэй баатарынь гэжэ асуубал, «Лар» гэнэн лэ харюу ди.

ине баранниень эблүүлhэн

мир Ильич Ульянов,—

лайн хойтохи буряад аад онуудай үеэр зоругаагаа мүнөөш боулалдадаг.

ехэ хүсэтэй мүрэнөө hайшаанам, зондоо хүндэтэй Леннинэй hайшаанам.

д арадай аман зоашата багшаяа магугаа дуунууд нилээд м. Түрүүшын соредүүдэй суурянай үрдеэдүй байтар, мнай агуу багшаяа. hүргаал тухай олон уунууд соогоо түүуладаг байhан шуу

поэдүүдэй дунда анүн багша Ленин тухай хөолшо Генин-Дарма шэжэ эхилhэн түүхэнин багшын магтаал» лэгые буряад поэжэлэгшэ Инн. Ким түрүүшын хараасгай. эгэн» гэжэ тоолодог. ье, энэ шүлэг аяар до хэблэгдэhэн юм. еын мэдээжэ зохёлба Дашинимаев «Лешэбэ» гэжэ шүлэгөөай уйдхар гашуудауулжа шадаа бэлэй. эгынь 1926 оной ян21-дэ «Буряад-Монгүнэндэ» тунхаглагдаhан юм.

Ленинэй hонор ухаан шаа, тэрэнэй агуухэ шаа поэдүүд Солбо (Петр Дамбинов). үев, Г. Дагуров, Б. гэгшэд шүлэгүүдээ ан байна. Ленинскэ дээрэ тэрэ үеын заэгшэ Н. Балбарон, нитов, Д. Очиржабэ Мунхын гэгшэд юм.

дай ленинниана 1930-да нилээд үргэдэгэ тэмдэглэмээр. Будүүд олон тоото удэр дуу, шүлэг ба дые багшынгаа нансхаалда зорюулан байна гэшэ.

й үльгэршэн А. А. «Ленин багша» гэгэр hанаандаа hэрс. Тус үльгэр соо дүрэ айхабтар шадаараглагданхай. А. зохёолнуудай эгээн эгээн аялга hайтай ешмэзынь Коммунис парвет гүрэнние эмхидулагша В. И. Ленинэй мүнхэ хэрэгтэ hэдэ, удаанхай «Ленин багн үльгэр манай ресажалшадта hайн болоо, олон түмэн сэдьхэл хүлгүүл. А. Тороев буряадай өлой заншалта ёно ниг болэ баримтабагшынгаа дүрые

Хамар Дабаанhаа
ундэр солотой,
мэ ехэ Байгалhаа
ехэ хүсэтэй,
Нара, одо тулама,
hара, мүшэ золгомо
Үндэр ухаан бэлигтэй,
Хуудам талые шэртэмэ
Хурса бүргэд нюдэтэй,
Хүсэтэ ехэ баатартаа
Худэлмэришэн зон ерэнэ.

Совет ороние коммунизмын замаар хүтэлhэн Ленинние ажалша арад зондо бүхы бэлигээ, бүхы ами hаhаяа зорюулhан баатар гэжэ үльгэршэн дорюун хоолойгоор дуулана:

Соходоо соготой,
Нюдэндөө галтай,
Хамагые нлаха,
Хабатай баатар тодорбо,
—гэжэ
Үгытэй зоной дунда
Үнэн зугаа тараба.

Ленин багшынгаа hаhанhаа нүгшэhэн тухайдань үбгэн үльгэршын хуур үгэлэн шаналан зэдэлнэ:

Тэнгэридэ хүрэсэ толормо
Табан хушуутай одод доро
Бүхэдэлхэйн ажалшадай,
Бүгэдэ манай нинслэгэй
Буурал хуушан ханатай
Бүхэ Кремлиин хажууда
Зүhэнэй hайхан
шулуугаар
Ханалжа бүтээhэн
Молор шулуун оройтой
Мавзолей соо
Сэсэн Ленин багшамнай
Сэлмэг нойрсожо хэбтэнэ.

Поэт Жамсо Тумунов «Вождь тухай поэмэ» соогоо Коммунис партиин аша туhые уран гоёор харуулhан байна.

Сүхэ-Баатар Чойбалсан хоёрой Москва мордожо, Ленинтэй ушарhан уулзалга тухай иигэжэ, башээ hэн:

Хүсэтэ энэ паровозые
шашхуулан,
Худэр машинист урагшаа
яарана.
Монгол арадай содо
түлөөлэгшэдые
Москва, Лениндэ хүргэжэ
абаашана.

«Монгол арадай содо түлөөлэгшэд» Ленинэй сэсэн үгэ дуулаад, гэртээ баяртай бусаhан түүхэтэй.

Ленинэй hэлмые
бүгэдөөрөө барижа,
Ленинэй hүргаалые hанан
дурдан дабхина,
Гандаhан нютагаа
ундалуулхаа шармайна,
Гажарhан арадаа
жаргуулхаа эрмэлзэнэ.

Республикымнай уран зохёолшод, шүлэгшэд Ленин багшынгаа түрэл образые эн-хэргэн урин сэдьхэлhээ зураглан дурдадаг заншалтай юм. Х. Намсараевай творчество дотор В. И. Ленин тухай олон шүлэгүүдые олохот. «Булад мүшөөр», «Мавзолей», «Алтан бэдэ hүгэдэнэм», «Нарата Буряад орондо» гэhэн уран hайханаар найруулагдаhан, удха түгэлдэр шүлэгүүдые анхарыт. Эдэ зохёолнууд Б. И. Ленинэй «алтан бэдэ hүгэдэн» бэшэгдэhэн түүхэтэй бшуу.

Буряадай республикын бүхы үеын зохёолшод багша Ленинэй магтан түүрээдэг байна. «А»-hаа «Я» хүрэтэр зохёолшодоо хургаа даран тоолыт. С. Ангабаевай «Ленинэй партида», А. Бадаевай «Ильичэй энеэбхилэлгэ», Ц-Б. Бадмаевай «Жаргал», Ц. Галсановай «Ленин тухай сэжэн бодолнууд», Ц-Д. Дондоковагай «Ленин багшаа», Ц-Ж. Жимбиевэй, К. Ильинэй, Д. Мадасоной, Ц. Номтоевой, В. Нетоновой, Г. Раднаевагай, М. Самбуевай, Г. Чимитовэй шүлэг, поэмэнүүд буряад уншагшадай зориг дээрэнь зориг нэмээн бадаруулдаг гэашэ гэжэ сэхэ тэмдэглэхэ шухала.

Эдэ нүхэдэймнай зохёолнууд тус тустаа өөрсэ янзатайгаар Ленин багшын образые, ажал хэрэгые онсолон зураглана ха юм. Партиин, арад зоной алдарта түүхэтэй Ильичэй хэрэгые уран зохёолшо бүхэн холбон бэшэжэ шадаа бшуу.

Совет үедэ туйлагдаhан гайхамшаг бүхы илалтануудые манай уран зохёолшод В. И. Ленинэй нэрэтэй холбожо, өөр өөрынхеэрээ харуулна. Х. Намсараевай Октябриин хубисхалые нюдөөрөө хараhанаа бэшэжэ байхадань, Д. Улзытуев ажабайдалайнгаа ирагуу талые баримталан харуулжа шадаа. Б. Абидуевай, С. Ангабаевай, Д. Мадасоной, А. Бадаевай зохёолнууд өөрынгөө сагые өөрсэ янзатайгаар нилээд гүнзэгыгөөр харуулhан байна.

Манай жэнхэни ленинианада өөрын орьёлнууд, дээдэ гарай томо зохёолнууд бии болонхой гэжэ тэмдэглэе. Эдэнэй тоодо түбхын түрүүн Н. Дамдиновай «Минии багша Ленин» гэhэн поэмэ ороно. Д. Жалсараевай поэмэ, Ч-Р. Намжиловай «Эхын зүрхэн» гэhэн поэмые дурдаха хэрэгтэй.

Буряадай арадай поэт Н. Дамдиновай бэшэhэн поэмэ мүнөө үеын бүхы совет ленинианын алтан жасада оронхой гэжэ тон зүбөөр тоологдодог. Энэ поэмэ соморхоншье hаа, гүнзэгы социальна, философско удха шанартай. Н. Дамдинов энэ поэмынгээ түлөө М. Горькиин нэрэмжэтэ РСФСР-эй Гүрэнэй шанда хүртэhэн байна.

Үүдэ угзараад, эршэдүү
түргэн гэшхэдэлтэй,
Үлүү шашаанда дурагүй,
нягтада hурамгай
Орожо бидэндэ ерэгшэ
hэн тэрэмнай—
Орой малаан, ошо сасарhан
нюдэтэй,
Оройдоол хорин (залуу
гээшэнь!) дүрбэтэй,—

гээд, Н. Дамдинов Ильич багшынгаа дурые зураглана. Н. Дамдиновай поэмэ соо Ильичэй дурэ тобойн харуулагдаа. Поэднай багша Ленинээ зураглахадаа, тэрэнэй шаби, революционер И. В. Бабушкинай зүгhөө хөөрэн харуулжа шадаа гээшэ. Имагтал тэрэнэй зохёолой жанрынь—хөөрөөн, монолог болоно. Одоол тааруу жанр манай зохёолшо hунган шэлэжэ абаа гэжэ тэмдэглэе.

Эхнэйнь дүтын шабинарай
үмэнэhөө
Энээхэн үгээ хэлэхэмни
мүнөө.
Тогтоол хуули буулгалаг
хүсөөрөө
Томилhон бэшэл даа
өөрыгөө Ленин
Ухаамгай энэрхы гүн
сэдьхэлээрнь
Удамарша болгон
шэлээлди тэрээни.

Багша Ленинэй түрэлэн эхэ*— Мария Александровнагай образые манай нүгөдэ мэдээжэ поэт Ч-Р. Намжилов «Эхын зүрхэн» гэhэн поэмэ соогоо илгарма hонороор харуулжа шадаа.

Сагаан сэдьхэлтэй сарюун ород эхэнэрэй арюун образые Ч-Р. Намжилов уран hайханаар, тодоор харуулаа. Мария Александровнагай Ахай-ноёнтой үүлзаhан тухайнь зохёолшомнай ехэ hонирхолтойгоор зураглаа.

«Баатар тухай домог» гэhэн поэмэ соогоо арадай поэт Д. Жалсараев В. И. Ленинэй ажал хэрэгые үргэнөөр гаргажа шадаа. В. И. Ленинэй агуухэ үйлэ хэрэг, тэрэнэй үзэл суртал маанадай урда тобойн бодоно.

Хэды дахин тэрэ гэhээр
наран мандааб,
Хэр ехэ уhан урдааб
нашэ тиишээ?
Удаан болохо бүреэ
урялан дуудаа,
Улам хүсэтэйл Ильичэй
агуу жэшээ,—

гэжэ поэт Ч-Р. Намжилов түрүүшын коммунис субботник тухай тон зүбөөр бэшэнэ.

Багша Ленинэй түхэл шэнжые үлэмжэ дүүрэнээр, хүсэд гүнзэгыгөөр харуулха гээшэ бүхы буряад зохёолшодой нэрэ түрын хэрэг мүн.

Жэнхэни буряад хэлэнэй баялиг дээрэ мандаhан ленинниана—буряад поэзиин горитойхон амжалта мүн болоно.

Вл. ПЕТОНОВ.

ДЭМ БЭЛИГЭЙ ҮНДЭРТЭ

дай мэдээжэ эрШираб-Жалсан ч Чимитдоржиев хын эрдэмэй докүндэтэ нэрэ зэргэоо гэhэн баярай абтаба.

XVIII зуун жэдэ Монгол ороной болон Дунда Азин халуун харилбоотой байhан туэр докторско дисэа тэрэ хамгаа научна хүдэлмэнөө сагта Хитадай байгаа эзэрхэг ы политикые лжэ, газар, уhан тэдэнэй гаргаhан ндэhэ баримдал хуурмаг байтон үнэн тодорхойруулhан байна.

Хэжэнгын районhоо эрдэмэй түрүүшын доктор болоhон Чимитдоржиевай шэнжэлэлгые академик А. Л. Нарочницкий, түүхын эрдэмэй докторнууд Б. Г. Гуревич, С. Д. Дылыков, Н. Ц. Мункуев, Монголhоо академик Ш. Нацагдорж, Науканнуудай академиин гэшүүн-корреспондент Х. Пэрлээ болон бусад үндэрөөр сэгнээ.

Аха дүүнэр Чимитдоржиевууд (8 хүн) барандаа дээдэ эрдэмтэйнүүд юм. Тэдээн соohоо эрдэмэй гурбан кандидадууд гараа, харин мүнөө ехэ хүбүүн — Шираб-Жалсан түүхын эрдэмэй доктор болобо ха юм.

Манай корр.

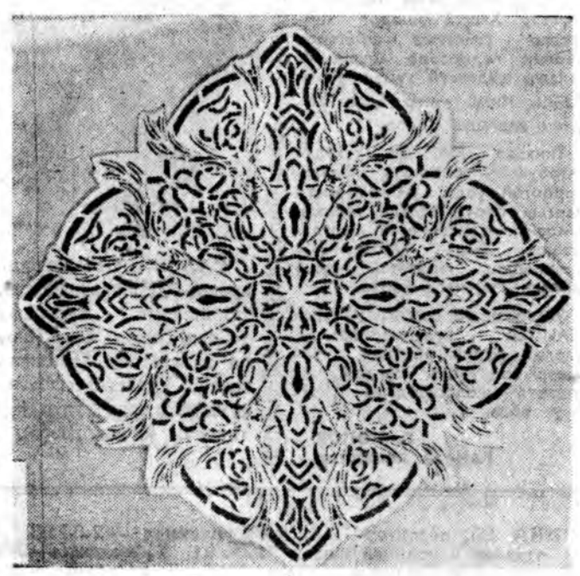

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. 2-дохи ГПТУ-гай hурагша Л. Санжиевай «Хонишоной аша». 2. Шэмэглэн гоёодог уран зурааша В. Банзаракцаевай «Бугын дуун», 3. Гарай бэлэг бүтээдэг фабрикын мастер В. Буряковой «Мэхэтэй хүн» гэhэн бүтээлнүүд. Ю. ИЗВЕКОВЭЙ фото.

Ц. ДОНОЙ ДУУНУУД

Ц. Дониие дуу зохёодог хүн байгаа гэжэ мүнөө манай үеэтэн мэдэхэшьегүй байжа болохо. Тэрэнэй дуунууд хөрёод-гушаад онуудта буряад нютагуудаар хаа хаанагүй мэдээжэ болонхой, таранхай hэн. Жэшээлхэдэ, «Улаахан пулаад» гэжэ дуун Ц. Дон бүри 1924—1925 онуудаар, Шэбэртэ нютагта комсомол залуушуулай эдэбхитэнэй нэгэн ябахадаа, бэшэhэн юм. Энэнь хадаа арадай дуунуудай аялгаар зохёогдоhоншье, дуулагдадагшье байгаа. Энэ дуун «Буряад-Монголой үнэн» газетэдэ, hүүлээрнь «Шэнэ дуунууд» гэжэ согсолбори соо «Ударник эхэнэрэй дуун» гэжэ нэрэтэйгээр 1936 ондо толилогдоо. Тэрэнэй аялгыень Буряадай АССР-эй соёлой габьяата ажал ябуулагша хууршан Н. В. Халбаев зохёоhон юм.

• Цыденжаб Дондубоной зохёоhон Ленин болон Сүхэ-Баатар тухай дуунуудынь илангаяа hонирхолтой.

В. И. Ленинэй сагhаа урид наhа барахада бүхы совет арад зон ехэ гашуудаа hэн. Олон поэдүүд, дуу зохёогшод багша Ленин тухайгаа шүлэг, дуунуудые зохёогоо бэлэй. Тэрэ тоодо залуухан Цыденжаб Дондубон өөрынгөө гашуудал, hаналаа «Ленин тухай» дуун соогоо бэшэhэн байна.

Энэ дуунhаа гадна Цыденжаб Дондубон Сүхэ-Баатар тухай «Оломгүй мүрые гаталhан», «Үрдажа ерэhэн Сэлэнгые», «Эритэй мүнгэн hэлмэнь», «Үрдаад ерэhэн Сэлэнгэ» гэжэ дуунууд соо зураглан бэшэhэн юм.

1920-30-аад онуудта «Интернационал» гэжэ бүхы пролетариин мэдээжэ гимн хоёргурбан вариантаар оршуулагдажа ехэ суутай болоhон юм. Тэдэ оршуулагшадайнь дунда Ц. Доной, Дамба Дашинимаевай нэрэнүүд бии юм. «Ц. Дон «Карл Марксаа магтанабди» гэжэ дуу зохёоhон юм». — гэжэ тэрээнтэй хамта комсомолдо ябаhан Д-Н. М. Мункоев хөөрөө hэн.

Ц. Дон арадай дуунуудай аялгаар таряаша хүнүүд тухай, түрэл дайда, байгаали тухай хэдэн дуунуудые зохёогоо. Зарим тэдэниень нэрлэбэл иимэ: «Соохорхон тэнгэриин харанхыда», «Харьялжа урдагша Шэбэртэмнай», «Хазаарта мориием унахад hаа», «Шэлын модоной шэлбэhэн дээрэ», «Хүхэхэн ногоондо сахиланхай», «Шулуу гангатай харгыда» гэхэ мэтэ.

Ц. Дон шог нааданда ехэ дуратай уран зохёолшо байгаа. Тэрэнэй ямаршье зохёол соонь сатира, юмор ходоодоол бии байдаг. Жэшээлхэдэ, «Ламада мүргэлгэ» гэжэ дуун соогоо лама хүниие наадалжа бэшэнэ:

Гэлэн ламада мүргэнэб
гээд,
Гэргэтэй ламада
мүргэжэрхёо!
hа-hа-hа-hа!
Цанид ламада мүргэнэб
гээд,
hамгатай ламада
мүргэжэрхёо!
hа-hа-hа-hа!

Энэ дуунай гол удхань юуб гэхэдэ, хорёод-гушаад онуудта hүзэгтэй, ламын шажантай хүнүүд угаа олон байhан юм. Лама хүн гэрлэхэ, hамга абаха ёhогүй байгаа. Тиигэбэшье зарим ламанар нюуса hамгатай байдаг байhан. Эндэ ламыешье наадалха шоглохоhоо гадна, hүзэгтэй хүниие шоглоно: «Харагты, мүргэнэб гээд, ямар ламада, ямар бурханда мүргэжэ бэеэ мэхэлнэбта» гэhэн хүмүүжүүлгын удхатай.

«Үбгэн Солбоной шүүмжэлэл», «Үбгэн Солбоной дуун» гэжэ зохёолнууд соогоо Ц. Дон ажалай, ажабайдалай дутуу дундануудые шүүмжэлэн бэшэнэ. Цыденжаб Дондубон — Мухар-Шэбэртээ худэлхэдөө гү, али «Буряад-Монголой үнэндэ» гү, али республикынгаа гэгээрэлэй наркомоор худэлхэдөө гү — хаанашье ябахадаа, худөө нютагуудаар, аймагуудаар командировкодо гарахадаа арадай аман зохёол хододоол суглуулжа ябадаг байгаа. Тэрэ тоодо дуунуудые бэшэжэ абадаг hэн. Hүүлээрнь тэдэнээ газетэ, журналнуудта толилдог бэлэй. Заримыень «Хрестомати», «Уншалгын ном» соо толилдог hэн. Жэшээлхэдэ, «Бата зам» гэжэ литературно-уран hайхан журналай хоёрдохи, гурбадахи номернууд соо 1936 ондо Ц. Дон драматург Н. Балдано хоёр хамтадаа суглуулhан дуунуудаа «Колхозой шэнэ дуунууд» гэжэ гаршаггайгаар толилhон байна. Автор арадай дуунуудые суглуулжа, толилжол байха хэрэгтэй гэжэ фольклористнуудта заабари hургаал хэлэнэ. Энэ заабариинь ёhоор, олоной оролдолтыень ашаар тэрэ үеhөө мүнөө болотор буряад дуунууд яhалал суглуулагданхай юм.

М. МАДАЕВ,
уран зохёолой музейн директор.

ЖЭНХЭНИ УРЛАЛАЙ ЖЭШЭЭ

Арадай уран бүтээлнүүдэй, зураг зураха дуратайшуулай республиканска выставкэ мүнөө эдэ үдэрнүүдтэ Сампиловай нэрэмжэтэ музейдэ нээгдэнхэй. Энэ выставкэ тухай hонирхолтойгоор хөөрэхэ гээhаа, нэн түрүүн авторнуудай намтар, уран бүтээлнүүдэйнь хайшан гэжэ байгуулагдаhан тухай дурдаха шухала.

Захааминай районой Михайловка тосхоной почтальон Цыбикжап Найданов нэгэтэ клубые даагшын гуйлтаар гурбан зураг бүтээоэ. Тэрэ малаи холын фермэ, отарануудаар ябажа, газетэ, журналнуудые тараадаг ажалтай hэн туладаа шулуутай эгээ харгыгаар почтын машинын малай байра тээшэ яаралтайгаар гүйлгэжэ ябаhые зураа. Хоёрдохи зураг дээрэнь: hаиндэрэйхеэр хубсалhан хонишон сэдьхэлээ ханангяар дуу хангюурдан, тиихэдэ нүгөдэ дээрэнь — зээрдэ морн унаад, өөрынгөө дуулаhан дуунай аялгые хүсэхэ гэhэндэл гүйлгэжэ ябаhан хүниие харахат. hүүлэй үедэ бүтээгдэhэн худэлмэринь «Инагтаа яаранаб» гэжэ буряад арадай дуунай аялгаар найруулагдан зурагдаhан байна. Тиимэhээ харагшадай анхарал заатагүй татана.

Цыбикжап Найдановай уран бүтээлнүүд 1976 ондо Закаменскда боложо үнгэрhэн выставкэ дээрэ hайшаагдажа, республиканска, удаань бүхэрссин выставкэнүүдтэ табигдаа бэлэй. Тэрэ гэhээр уран зурааша Байгал далайн эрье дээрэ оршодог Максимиха тосхондо боложо үнгэрhэн зураг зураха дуратайшуулай республиканска түрүүшын семинарта хабаадалсажа, уран зурагай клубтай харилсаа холбоо байгуулжа, бүтээлнүүд дээрээ hайнаар, зоримгойгоор худэлжэ эхилhэн байха.

Мүнөө выставкэ дээрэ табигдаhан тэрэнэй шэнэ худэлмэри, илангаяа «Ургаса хуряалгын үедэ», «Түрэл аялга», «Эхэ орон» гэhэн зурагуудые шэнэ шэнжэ шанартай, шэнэ дээдэ хэмжээндэ зурагдаhанаараа нилээд илгарна.

Зураха дуратай аад, ямаршье тусхай hургуулида hуража үрдеэгүй болобошье, шэлэhэн темээ үндэhэн буряад арадайнгаа аялгаар уран hайханай хэлэн дээрэ үнэншэмэ тодоор, зүбөөр зураглажа шададаг бэлигтэйшүүлые алишье талаhаань дэмжэжэ, үргэхэ гэжэ оролдодог гээшэбди. Жэшээлхэдэ, хүгжэм тушаа хэлэхэ болоо hаа, эгээл юрын арадай дуун өөрын онсо шэнжэтэй. Хүн зоной сэдьхэл зүрхэнhөө түрэhэн аялгань гүн удхынгаашье талаар классическа оперно ариин дэргэдэ хүндэтэ hуурияа эзэлхэ ёhооролл эзэлдэг. Тиимэhээ районуудай соёлой худэлмэрилэгшэд арадай дундаhаа бэлигтэйшуулые шалгаруулан олоходоо, тэдэнэй бүтээлнүүдые академическэ уран зурагуудтай зэргэсүүлжэ, заабол адли байха hэн гээд шүүмжэлхэ гү, али тэдэнэй академическэ онол арга хэрэглэн зурабал, сэгнэнгүй үнгэржэ болохогүй гэжэ hанагдана.

Цыбикжап Найданов Үлэгшэндэ ажаhуудаг Цыдемпил Цыреновтэй нүхэсэдэг, уран бүтээлнүүд тушаагаа hанал бодолоо хубаалдалсадаг байха юм. Цыдемпил совхозойнгоо түлишын баазада худэлдэг. Тэрэ выставкэдэ «Минии нагаса — hур харбагша», «Барилдаашад» гэhэн зурагуудые дурдахаа. Уран зураашын тематикань баян, тиимэhээл харагшадые баярлуулна.

Алдар Санжиев дунда hургуули дүүргэhэнэйнгээ hүүлээр Бэшүүрэй районhоо Улаан-Удын 2-дохи ГПТУ-да hураха хүсэлтэй ерэhэн юм. Тэрэ нэн түрүүн РНМЦ — методическа түб ерэхэдээ, дутаг ядаг шоно шандаган хоёрые мультипликацийн аргаар зуранхай, тэрэнээ «алтан» шэрээр гоёожо шэрдэнхэй асараа бэлэй. Эндэ тэрэ материалаа ямар аргаар шэлэн олохо, үндэhэн буряад темэ hунган шэлэжэ, хайшан гэжэ худэлхэ түшаа зүбшэл абаба. Мүнөө Алдар энэ выставкэдэ модоор хэгдэhэн табан скульптура асараа.

Бидэ 1976 ондо Нарhатада боложо үнгэрhэн Яруунын районно выставкэ дээрэ hаяд сэрэгэй албанhаа бусаhан Еши-Доржо Намсараевтай танилсаhан байгаабди. Тэрэ үедэ Еши-Доржо модон дээрэ зураг hниилэлгээр түрүүшынгээ алхам хэжэ ябаа. Гэбэшье тэрэнэй худэлмэри выставкэ дээрэ дэмжэгдэжэ, республиканска харалгада эльгээгдээ бэлэй. Тиигэжэ тэрэ 1979 ондо боложо үнгэрhэн арадай уран бүтээлшэдэй республиканска түрүүшын семинарта Сэлэнгын районой Бараата тосхондо ажаhуудаг, баhал модон дээрэ зураг hниилэлгээр hонирходог, өөрөөшье туршадаг байhан Дансаран Санжацыбиковтэй хамта хабаадалсаба. Энэ семинар дээрэ СССР-эй уран зураашадай холбооной гэшүүн, скульптор Татьяна Бельская уригдаhан байжа, залуушуул нилээд hургаал, заабари абаhан байха. Еши-Доржо мүнөө энэ выставкэдэ «Эхэ», «Хонишон» гэhэн зурагуудаа асараа.

Дансаран Санжацыбиковэй бүтээhэн «Гэсэр» гэжэ уран бүтээлые энээнhээ урда боложо үнгэрhэн республиканска выставкэhээ хизаар ороноо шэнжэлэлгын музей худалдажа абаhан байна. Тэрэ баталhан хэлсээнэйнгээ ёhоор, айлшадые үгтаха стол, мяха табиха модон амhарта, эзэгэй хэхэ шэмэглэн гоёогдоhон хабхагтай томохон боошхо болон столой элдэб үнгын амhарта ехэ уран хэлбэритэйгээр бүтээжэ, харагшадай анхаралда дурадхаа.

Тиихэдэ Сэлэнгын районой Ташар нютагта ажаhуудаг Николай Очировай түрүүшынхиеэ выставкэдэ хабаадалсаhандань баярлаhаар.

1977 ондо боложо үнгэрhэн зураг зураха дуратайшуулай бүхэсоюзна выставкын лауреат, хилын саана. Англида болоhон выставкэдэ хабаадалсаhан Лубсан Доржиев искусствада дуратайшуулай гайхахаар уран бүтээлнүүдые дахинаа дурадхаба. Тэрэ дүрбэн томо зурагуудые, үндэhэн буряад шэмэглэлэй шэнжэтэй наян хоёр зурагуудые, мүн хадамда үгтэhэн басаганай заhал абдарые выставкэдэ табиба.

Владимир Банзаракцаев хара, сагаан үнгэ хэрэглэн бүтээгдэhэн үндэhэн буряад шэмэглэлнүүдые эндэ харуулжа байна. Тэрэ шэмэглэлээ гүн удхатай бодол түрүүлхээр бүтээхые оролдоно. Тэрэнииень «Нуурай миралзаан», «Хараасгай», «Ойн соорхойдо», «Байгалай гүн оёор», «Замбуулин» гэhэн бүтээлнүүдынь гэршэлнэ.

Буряад арадай урдын hуудал, республикынгаа мүнөөдэрэй байдалые удхалан харуулhан энэ выставкэ hонирхолтойшье, баярламааршье. Тиихэдэ мүнгөөр, шулуугаар, модоор хэгдэдэг үндэhэн буряад уран hайхан угалза бүтээлнүүдэй хүгжэлтые үргэлжэлүүлэн, эды шэнээн дээдэ хэмжээндэ хүргэhэниень онсолон тэмдэглэмээр байна.

А. ЧАЙКОВСКИЙ,
Соёлой министерствын түбэй уран бүтээлэй талаар секторые лаагша.

УЛААХАН ПУЛААД

Улаахан пулаадаа боожорхёод,
Уряалай жагсаалда гаруужамди.
Октябриингаа ехэхэн баярые
Ураатай баяртай угтуужамди.
Урихан илдамхан нүхэртэйгөө
Уулзажа урматай золгуужамди.
Уласынгаа түсэбые дүүргэжэрхёод,
Ударник хуралдаа мордуужамди.
Сэнхирхэн пулаадаа боожорхёод,
Сэрэгэйнгээ парадта гаруужамди.
СССР оронойнгоо баярые
Сэнгэлиг хүхюунээр угтуужамди.
Сэдьхэлтэй илдамхан нүхэдтэйгөө
Сэнгэжэ баяртай жаргуужамди.
Цехынгээ түсэбые дүүргэжэрхёод,
Центрэйнгээ хуралда зорюужамди.
Атласхан пулаадаа боожорхёод,
Арадайнгаа жагсаалда гаруужамди.
Уласынгаа ехэхэн баярые
Амгалан зоригтой угтуужамди.

Шэнэ нэрэ: ИРИНА РАДНАЕВА

Ирина Раднаева Зэдын аймагай Гэгээтэ нютагта түрэжэ, хүлөө шоройдожо, хүн болоhон намтартай.

Тэрэ бүри hургуулида hуража ябахадаа шүлэг зохёожо туршадаг hэн. Түрүүшынгээ шүлэгүүдые түрэлхи хэлэнэй багша Екатерина Доржиевна Цыбиковагай дурадхалаар мүлижэ, аймагайнгаа газетын уран зохёолой хүудаhан дээрэ толилуулдаг болоо бэлэй.

Ирина hургуулингаа hүүлээр хонин ажал дээрэ амжалтатайгаар хүдэлжэ ябаhанаа, Сэлэнгын медучилищида ороод, hуража байнхай.

Залуу поэтессын шүлэгүүдэй жэлhээ жэлдэ улам хурса боложо байhаниие hайшаамаар.

Мүнөө хэдэн шүлэгүүдыень үншагшадайнгаа анхаралда дурадхаад, тэрэнэй зохёохы замдань үшөөл hайн шүлэгүүдэй олошорхые үреэе.

Галина Раднаева, поэтесса.

ЭЖЫДЭЭ

Эжым,
Энэ наhанайм зула.
Эдир наhанайм дээжэ.
Ута замайм домог.
Унтархагүй наhанайм
наран.
Эжым,
Шинии нгээ сагаан
сэдьхэлээр
Нарата дэлхэйдэ
шүтэжэб.
Шинии нгээ hүүлшын
үреэлээр
Наhанайнгаа хубие
бэдэрнэб.
Эжым,
Шамhаам дутын хүн
Мүнхэ дэлхэйдэ
олдоногүй.
Шамhаам үнэтэй хүн
Минии харгыда
ушараадүй.

ЗЭДЭ

Алтан шара
наранай гэрэлдэ
яларан толоржо,
Абьяаста хурдаар
зэдэлэн урдана
Зэдэ голнай.
Арад зонойм
домогто ехэ
намтарынь боложо,
Арюухан мэдэрэл
сэдьхэлдэм түрүүлнэ
Зэдэ голнай.
Нарата дэлхэйн
нюусые шудалаад
хөөрэдэг хадашни
Нюураа хаража
долгидhоош сэлмэхээ
ерэдэгби шамдаа.
Хүнэй сэдьхэлдэ
hайхан зандаа
мүнхэрhэн хадаа
Ходол урагшаа
зүдхэн ябаарай.
Зэдэ голнай.

ХҮЛЕЭНЭБ

(Буряад дуунай аялгаар)

Тэбхэрхэн бэшэгэй
ерэхые
Тэсэжэ ядан хүлеэнэб.
Инаг гансаяа золгохоёо
Үдэр бүри хүлеэнэб.
Айдархан наhанайнгаа
замые
Аласта зорюулхаа
хүлеэнэб.
Буряадхан зонойнгоо
мэндые
Бултанда хүргэхые
хүлеэнэб.
Урихан хабарай
нютагтам
Уяран ерэхые хүлеэнэб.
Сэнгүүхэн Буряад
нютагыем
Сэсэгээр бүрхөөхыень
хүлеэнэб.
Хонгёохон дуугаараа
шубуухайн
Хангюурдан жэргэхые
хүлеэнэб.
Зэдынгээ hайхан талын
Зэрэлтээтэн байхые
хүлеэнэб!

ТҮРЭЛ НЮТАГАЙМНАЙ ТҮҮХЭҺЭЭ

ХӨӨРХЭ, ХӨӨРХЭ...

Октябриин улаан хубисхалай мүнхэ наран мандажа, Байгалай үмэнэхи буряад нютагуудые гиигүүлэн һэрюулхэдэнь,тэрэ тоодо заха холын Хөөрхэ нютагайшье ажалшад, үнэн зүрхэнһөө баясажа, гараа үргэн һарбайжа уггаһан бэлэй.

1924 онһоо ехэ наһатанай һургуули нээгдэжэ, Дарийн Дэлгэр багшалжа эхилээ. Хүсөөтэ, Юугтэ, Бага-Һүүлэй, Соолготын залуушуул хазаар морёор ехэ наһатанай һургуулида Хүсөөтэ тээшэ хатаралдажа, шэнэ дуунуудые хангюурдажа захалаа һэн.

Хүсөөтэдэ Шара Бадмын ехэ байрада Улаан гэр нээгдэжэ, зондо туһатай ямар ехэ хүдэлмэри хэжэ эхилээ гээшэб. Үбшэ аргалжа, таряаһа хэжэ эхилээ. Ариг сэбэрые сахиха, нарай хүүгэдые үргэхэ, хамгаалха тухай эрдэм һургаалай үгые зоной дунда дэлгэрүүлдэг байгаа. Ленин тухай, Совет засаг болон Улаан Арми тухай хөөрэлдөөн болохо. Энэ Улаан гэртэ хоёр жэл соо эсэшэ сусашагүй хүдэлһэн Рампилова, Дамдинжапова, Хулгатанова (аргашан) гэгшэдые нютагай наһатайшуул магтан дурдажа һуудаг агша.

Хөөрхэһөө саашаа гаража, хүнүүд һургуулида ябажа эхилээ. Эгээн түрүүлэн Н. Намсараев, Ч. Генинов, Д. Дандарон гэгшэд Хориин таряаша залуушуулай һургуулида ошоо һэн. Хойноһоонь Г. Батомункуев, Ц. Номтоев, Д. Очиров, Д. Дамбиев болон бусад даган ябаа.

Улаан гэрэй хэхэ үүргэеэ дүүргээд, ондоо нютаг урилан зөөхэдэ, уншалгын байшан, эхин шатын һургуули нээгдэжэ, баһа ехэ хүдэлмэри нютагайхидай дунда ябуулгадаа. Хүүгэдыешье, наһатайшуулыешье һургажа, хүмүүжүүлжэ эхилээ. Уншалгын байшанда Ш. Цыбанов, Ц.-Д. Дамдинжапов, Ч. Цыдендамбаев, һургуулийн багшанар Н.С. Гылыков, Ж. Батоин болон бусад үрэ ехэ-

(Түгэсхэл. Эхиниинь июнийн 11-нэй номерто).

тэйгээр хүдэлөө бшуу. Хөөрхын тон түрүүшын комсомолшууд гэхэдэ, Ж. Намсараев, Р. Анандуев, Ж. Хүхэбшын, Б. Гомбсев, Х. Дамбиев болсн бусад болоно. Зундаа Хориин һургуулиһаа һурагшадай ерэхэдэ, Улаан гэр гү, али уншалгын гэр шадар ехэ хүдэлмэри ябуулагдажа, зүжэг, наадан табигдагша бэлэй. Тэрэ үеын комсомолшууд, залуушуул ябагаар, морёор һайсал суглаанда ябаһан байха.

Хөөрхэһөө эгээл түрүүлэн, улаан сэрэгэй уялгата албанда мордоһон хүбүүн Хаймшаг Дамбиев болоно. Тэрэ Буряадай морин сэрэгэй албанда 1928 ондо абтаа. КВЖД-дэ болоһон дайнда тэрэ хабаадаа. Хожомынь Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда ами наһаяа үгөө һэн.

1926 оной мэдэзгээр, түхэреэн Хөөрхэ соо үбһэ сабшадаг 3 машина, нэгэ жатка, 4 түмэр анзаһан, морин 4 тармуур, һүнэй 17 машина, оёдолой 19 машина, 1 велосипед байһан гэхэ. Зүгөөр айл бүридэ хюрөө болон һүхэ бии байгаа.

1930 оной март һара соо Дээдэ-Хэжэнгын Эдэрмэгтэ хамтын ажал тогтожо, Хөөрхэһөө 3 айл ерэжэ ороо һэн. 1932 ондо хөөрхынхид нютагтаа артель тогтоожо, «Манай ажал» гэжэ нэрэ үгөөд, социалис ажаһуудалай эхи табиһан байна.

Мүнөө Хөөрхэ нютагайхидай түб хадаа «Первомайский» совхозой томохон отделении юм гэжэ дээрэ тэмдэглээ һэмди. Тэрэ Улаан-Хадынгаа үбэртэ, Хужарта нуурайнгаа эрьедэ Бага-Һүүлэй арьбан үүжэм тэгшэ талые эзэлэн оршоно. Харахада баясамаар шэнэ барилганууд ербөн боолоно. Үнгэрэгшэ 1979 ондо хоёр байратай 6 гэр бариг-дажа ашаглагдаа. Мүнөө тэрэ гэрнүүдтэ залуу айлнууд түбэйгдэй АССР-эй һургуулиин габьяата багша.

7. Д.-Ж. Г. Баяртуев — Буряадай АССР-эй һургуулиин габьяата багша.

8. В. Д. Дамбиев — Буряадай АССР-эй габьяата артист.

9. Ч. Ц. Гуруев — Буряадай АССР-эй габьяата артист, поэт.

10. Г. О. Туденов — хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй кандидат.

11. Д-Ж. Г. Гунзынов — уран зохёолшо.

12. Ц. Х. Цыбжитов — хүдөө ажахын эрдэмэй кандидат.

13. Р. Г. Баяртуев — КПСС-эй Хэжэнгын райкомой нэгэдэхи секретарь.

Хөөрхэһөө гараһан дээдэ һургуулитай элдэб мэргэжэлтэн хэдэн арбаад хүн тоологдоно.

Иигэжэ Ильичэй лаампын хурса гэрэлэй ялараан доро айл бүхэн баян будүүн, энхэ амгалан, ажал, эрдэмээ эрхилэн һууна. Гэр бүхэн янза бүриин газетэ, журнал захижа, үдэр бүри абан уншана. Телевизор харана. Радио шагнана. Бүлэ бүхэнэй жаргалта үхибүүд, саашаа һуража ябагшад олон.

Хөөрхэдэ буряадууд, ородууд, татарнууд — элдэб янаһай түлөөлэгшэд эбтэй эетэй аһаа 50 жэлэйнгээ ойе угтахаа байһан өөрын баян түүхэтэй эхин шатын һургуулитайбди. Ахамад классайхид интернадта байжа, совхозойгоо түб Эдэрмэг дээрэ һурадаг. Урагшаа Бадын станци гараха хүнүүд Шэнэ-Хэжэнгэ һуурин һаа «Шэнэ-Хэжэнгэ — Бада» гэһэн маршрудтай автобусто һуудаг.

Ямаршье нютагта иимэ хүгжэлтэ болоол юм бээз. Энэмнай Совет засагай олгоһон һайхан замай аша үрэ мүн ха юм. Хөөрхэдэ һургуули клуб хоёрой дунда уран гоёор бүтээгдэһэн хүшөө байдаг. Энэ хадаа Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай фронт дээрэ ами наһаяа үгэһэн баатаршуулда зорюулжа бодоһон шулуун хүшөө юм. Тэндэ 29 хүнэй нэрэ, алдар мүнхэлэгдэн бэшэгдэнхэй. Хөөрхэ нютагай хүбүүд шанга тулалдаанда хубитаяа оруулжа, Илалтын хэрэгтэ ами наһаяа үгэжэ, баатаршалгаараа тоонто нютагаа хэтын хэтэдэ шэмэглээ бшуу.

Дайнһаа амиды бусажа ерэгшэд хүндэтэй пенсионернүүд болонхой, залуушуулые Эхэ орондоо халуун дуратайгаар хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ хабаадажа ябадаг.

Ц. НОМТОЕВ,
Социалис Ажалай Герой.
Д. ДОРЖОГУТАБАЙ.

МОСКВАГАЙ НААДАНДА БЭЛДЭНЭ

ПАРИЖ. Франциин 120 спортсмен зунай Олимпиин нааданнуудта хабаадахаяа июль һарада Москва ерэхэ юм. Даб дээрэ абтаһан баримта мэдээнүүдэй ёһоор, 200-гаад хүнүүд Франциин делегациин бүридэлдэ ороно байна.

Французэ спортсменүүд хүнгэн болон хүндэ атлетикээр, табан зүйлөөр, гимнастикаар, тамаралгаар, велосипедээр урилдалгаар, барилдаагаар, боксоор, дзюдогоор, фехтованлар үнгэргэгдэһэн мүрысөөнүүдтэ хабаадаха юм. Французэ һэлюурдэгшэд олимпийскэ медальнуудай түлөө тэмсэхэ.

МАДРИД. «Москвадахи Олимпиадада һайнаар мүрысэжэ, урдахи Олимпиин нааданнуудта эзэлһэн долоодохи һууриһаа үшөө дээшээ гарахын тула бүхы хүсэеэ элсүүлхэбди. Шанда хүргэтшэдэй тоодо орожо, олимпийскэ медальнуудаар шагнагдаха гээшэ манай ехэ хүсэлэн болоно», — гэжэ баскетболоор олимпийскэ командын тренер Антонио Диас Мигель ЭФЭ агентствэдэ интервью үгэхэдөө мэдэгүүлээ. Олимпиин нааданнуудай эхилтэр Испаниин баскетболистнууд һорилго бэлэдхэлдээ гол анхаралаа хандуулха байна. Олимпиадын урда тээ Югослави болон Советскэ Союзда үнгэргэдэхэ уласхоорондын мүрысөөнүүдтэ Испаниин командын хабаадалга энэ талаар ехэ удха шанартай байха юм гэжэ Антонио Диас Мигель түгэсхэлдөө хэлэбэ.

СТОКГОЛЬМ. Москвада болохо Олимпиин нааданнуд Швециин хэблэлдэ үргэнөөр тунхагдагдаха байна. Швециин журналистнууд 1980 оной Олимпиадада анхаралаа ехээр хандуулна гэжэ Швециин Национальна олимпийскэ комитедэй пресстаһагай хүтэлбэрилэгшэ Уве Карлссон «Норшенсфламман» газетэдэ интервью үгэхэдөө тэмдэглээ. Гансал түбэй бэшэ, хаарин нютаг нютагай газетэнүүд корреспондентнүүдээ Москва эльгээхэ юм.

Мүрысөөнүүдые дары түргоор, тодо һайнаар харуулха бүхы арга боломжонууд Совет ороной ниислэл хотодо байгуулагданхай гэжэ Москва ошожо ерэһэн У. Карлссон мэдүүлбэ. Уласхоорондын спортын һайндэрэй айлшадта Москвагай дурадхаха соёлой программа тухай тэрэ магтан хэлэһэн байна.

ЛЮКСЕМБУРГ. Зунай Олимпиин нааданнуудта хабаадахын тула Москва ошохые түхеэржэ байһан Люксембургын хүн зон ород хэлэнэй богони болзорой курсада һурана. Хэшээлнүүд А. С. Пушкинай нэрэмжэтэ соёлой түбтэ үнгэргэгдэнэ. Ехэ бүлэг хүнүүд үдэр бүри эндэ һурадаг.

ХЕЛЬСИНКИ. Москвада боложо байһан Олимпиадын үедэ СССР-эй ба Финляндиин ниислэл хотонуудай хоорондо Москва — Хельсинки гэһэн замаар ябадаг түргэн поездһоо гадна, олимпийскэ нэмэлтэ поезд энэ замаар ябаха юм.

Финляндиин гүрэнэй түмэр харгын управлениин мэдээсэһэнэй ёһоор, Олимпиадын үедэ энэ түмэр замаар ябадаг хүн зоной тоо 13 мянгаһаа үлүү хүнөөр олошорхо.

КАРАКАС. Венесуэлын командын Москвада болохо XXII Олимпиин нааданнуудта ошохо болоһонтойнь дашарамдуулан, Венесуэлын спортсменүүд ороной спортивна хүтэлбэрилэгшэд баярлахын ехээр баярлажа байһанаа мэдүүлнэ.

Москвадахи Олимпиадада Венесуэлэ хабаадаха гэһэн ороной президент Луис Эррера Кампинсын шиндхэбэри шухала удха шанартай байна гэжэ 1983 ондо Панамериканска нааданнуудые Каракаста үнгэргэхэ гэһэн бэлэдхэлэй комитедэй гэшүүн Мануэль Гальегос сэгнэбэ.

Али бүхы политикануудай добтолгоһоо эдэнние зайсуулан саража, уласхоорондын спортивна хүдэлөөнэй үндэр үзэл сурталые сахин хамгаалдаг ороноуудтай һанал нэгэтэйбди гэжэ М. Гальегос мэдүүлээ.

БОННН. Командаяа Москвагай Олимпиадада эльгээхэгүй гэһэн ФРГ-гэй НОК-гой шиндхэбэрние бурууша-жа байһанаа Баруун Германиин олониитэ мэдүүлнэ. Мельбурндэ болоһон Олимпиин нааданнуудта хабаадагша, Баруун Германиин урилдаашан Хаймс Лауфер ФРГ-гэй НОК-гой президент В. Дауме гэгшэдэ нээмэл бэшэг эльгээгээ. Тусхайлбал, тэрээй доторнь иигэжэ хэлэгдэнэ: «Ороной Национальна олимпийскэ комитедэй гутамшаг муухай шиидхэбэрние болюулха хэрэгтэй. Олимпиада хадаа гансал спортивна үйлэ хэрэг бэшэ, хаарин арадуудай хоорондо үгэеэ ойлголсохо гайхамшагта һайндэр болоно».

Дабалгануудтай 400 метрэй урилдаанда Европын рекордсмен, ФРГ-гэй эрхим түрүү спортсмен гэжэ тоологдоһон Харальд Шмид ФРГ-гэй НОК-гой шиидхэбэри тухай иигэжэ хэлэбэ: «НОК-гой түлөөлэгшэд бидэнние, атледүүдые мэхэлээ».

ФРГ-гэй Национальна олимпийскэ комитедэй таарахагүй шиидхэбэрние буруушаажа байһанаа мэдүүлэн, Баруун Пфальцын хүнгэн атлетикын холбооной түрүүлэгшэ Хайнц Штюн тушаалһаа бууһан байна.

(ТАСС).

Һур харбалга манай орон дотор тэрэ илангаяа үргэнөөр хүгжөөгдэжэ байнхай. Мүнөө Бүхэсоюзна федераци 20 мянга шахуу хүниие нэгэдүүлдэг юм.

Ташкентын харбагша Наталья Бутузова мэнэ һаяхан Москвада болоһон ороной чемпионадта илалта түйлаба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Наталья Бутузова.

ТАСС-ай фотохроника.

ПОРТ

Зэбын дуун зэдэлнэ

Һур харбалгаар РСФСР-эй болон Швециин суглуулагдамал командануудай хоорондо нүхэд ёһоной мүрысөөн Скандинавиин энэ ороной ниислэл — Стокгольм хотодо боложо дүүрэбэ. Тиихэдэ Даниин, Финляндиин мэргэшүүл мүн лэ хабаадалсаһан байгаа.

Манай республикын түлөөлэгшэд — спортын мастернууд Ц. Жамьяндашиева, Ц. Цыренжапов, Э. Санжеев, К. Эрдынеев гэгшэд Россин Федерациин суглуулагдамал командын бүридэлдэ ороожо мүрысэбэ. РСФСР-эй эхэнэрнүүдэй команда — 1-дэхи, эрэшүүлэй команда 3-дахи һуурида гараһан байха юм. Ц. Жамьяндашиева М-1 упражненеэр харбахадаа, 1244 очко абажа, бронзо медаляар шагнагдаа. Э. Санжеев 71 эрэшүүлэй дундаһаа 8-дахи һуурида гараба.

* * *

Һур харбалгаар СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Москвагай Крылатскидахи олимпийскэ сагаалса дээрэ үнгэргэгдөө. Буряадай АССР-эй юһэн мэргэшүүл энэ ехэ мүрысөөндэ хабаадажа, хаба шадалаа туршаһан, мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлһэн байха юм.

«Динамо» бүлгэмэй республиканска советэй инструктор Цыбикмит Жамьяндашиева М-2 упражненеэр харбахадаа, 2417 очко абажа, долоодохи һуури эзэлбэ. Тиихэдээ зүргаадахи һуурида гараһан дэлхэйн экс-чемпионка З. Рустамованаа (Душанбе) 14 очкогоор гэгдэһэн байгаа. Манай бэрхэ харбагша эгээл дүтын зайда дүрбэдэхи һуури эзэлбэ.

Цыбикмит Жамьяндашиева «Динамо» бүлгэмэй Түбэй советэй командада орожо мүрысэхэдөө, эхэнэрнүүдэй дундаһаа гүрбадахи һуурида гаража, бронзо медаляар, СССР-эй спорткомитедэй III шатын дипломоор шагнагдаһан байха юм.

Эрэшүүлэй дундаһаа Валерий Лазарев, эдиршүүл соо-ноо Ольга Воронина гэгшэд яһала һайн үрэ дүнгүүдые түйлаа гээд мэргэжэлтэдэй сэгнэлтэдэ хүртөө.

* * *

Залуушуулай дунда һур харбалгаар «Труд» бүлгэмэй Түбэй советэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Чувашай АССР-эй ниислэл — Чебоксары хотодо боложо байна.

Спортын мастер Ирина Лукашевич, мастерта кандидадууд Эржена Очирова, Валерий Бурлаков гэгшэд «Труд» бүлгэмэй Буряадай областной советэй нэрэ хүндые хамгаална.

* * *

«Сагаан һүнинүүд» гэжэ уласхоорондын заншалта мүрысөөн июниин 17-һоо 22 болотор Ленинград хотодо үнгэргэгдэхэ. «Динамо» бүлгэмэй Түбэй советэй Душанбе, Шэнэ Каховко, Харьков, Клайпеда, Ленинград, Улаан-Үдэ хотонуудтахи опорно пунктнуудай суглуулагдамал командануудһаа гадна, Бельгиин, Финляндиин, Швециин мэргэшүүл энээндэ хабаадахаар хүлеэгдэнэ.

Спортын мастернууд Ц. Жамьяндашиева, С. Раднаев, О. Воронина, В. Лазарев, Ц. Будаев, Ц. Цыренжапов гэгшэд манай опорно пунктын нэрэ хүндые хамгаалха байна.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

ҮШӨӨ ХОЁР МАСТЕР

Дүрэ буляалдалгын барилдаагаар «Азиин түб» гэһэн шанда хүртэхын түлөө бүхэсоюзна мүрысөөн Түвын АССР-эй ниислэл —Кызыл хотодо болобо. РСФСР-эй, Казахстанай, Таджикистанай, Узбекистанай, Киргизэй, Москва хотын 200 гаран барилдаашад дүрбэдэхеэ үнгэргэгдэһэн энэ мүрысөөндэ хабаадаһан байгаа.

Манай республикын түлөөлэгшэд энэ заншалта мүрысөөндэ яһала ехэ амжалта түйлаа гээд тэмдэглэлтэй. Ушарынь юуб гэхэдэ, хэдэн хүн спортивна разрядуудаа дээшэлүүлээ. Жэшээнь, РСФСР-эй габьяата тренер Геннадий Баймеевэй һурган хүмүүжүүлдэг залуу барилдаашан Юрий Матхонов спортдо дуратайшуулда үнинэй мэдээжэ болонхой. Гэбэшье энэ бэлигтэй бэрхэ, өөрын арга дүрэтэй спортсмен үнихэнэй мастерай норматив дүүргэхэ аргатай болоһон аад, ходол урагшагүйдэдэг һэн. Тиин мүнөө энэ мүрысөөндэ Н. Ооржак (Тува), А. Литвинов (Кемерово) болон бусадые тогтоон торгонгүй диилэжэ, түрүү һуури эзэлхэнээ гадна, удаан хүлеэгдэһэн СССР-эй спортын мастерай норматив дүүргэһэн байна.

Буряадай хүдөө ажахын институтай студент Игорь Осодоев бар хүсэтэй барилдаашан боложо ябанхай. Тэрэ 82 килограммай шэгнүүртэ барилдахадаа, онсо шалгарба. В. Скрябин, (Яхад), Г. Сулакевелидзе (Шэтэ) гэгшэдые түгэсхэлэй мүрысөөндэ илажа, нэгэдэхи һуури эзэлбэ. Манай бэрхэ барилдаашадай нэгэн Гавриил Бардамов тэрэнэй амжалтада габьяатай юм.

Аха дүүнэр Степан болон Святослав Владимировичь Калмыковуудай һурган хүмүүжүүлһэн залуу барилдаашад К. Мандранов, В. Бумбошкин, Д. Ошоров, Н. Никульшинов гэгшэд спортын мастерта кандидадууд болобо.

Г. ЦЫРЕНОВ,
«Урожай» бүлгэмэй областной советэй түрүүлэгшын орлогшо, СССР-эй спортын мастер.

ТАСС • АПН •
ХИЛЫН СААНАҺАА

ХИТАДАЙ ХАРАТА ЯБУУЛГАНУУД

УЛААН-БААТАР. Пекинэй удамаршад империалис болон хархис үүсэнүүдтэй хушуугаа холбожо, эзэрхэн зонхилогшын ба булимтархы хараа шэглэлээ бэслүүлхэдээ, бэеэ дааһан байдалтай хүршэ ороноуудайнгаа газар дайдада һанаашархана. Уласхоорондын байдалые улам түгшүүрилтэй болгожо, эдэнэр бусад үрэнүүдэй дотоодын хэрэгүүдтэ һэнгэр убайгүйгөөр хамааралсана гэжэ «Үнэн» газетэ бэшэнэ.

Монголой Арадай Республикын газар дайдада һанаашархаха ябадал Пекинэй аюулта түсөөүүд дотор горитой һуури эзэлдэг юм гэжэ МНРН-гэй ЦК-гай орган Хитадай зонхилогшодой дээрэлхы балмад политикые шэнжэлхэдээ тэмдэглэнэ. Иимэ зорилготойгоор Пекинэй удамаршад түүхын бодото баримтануудые хазагайруулна, эзэрхэг түримхэй хараа шэглэлээ сагааруулхые һэдэнэ.

Пекинэй хүтэлбэрилэгшэд эзэрхэг түримхэй ябуулгануудаа түүхын-теоретическэ үндэнэ һууритай болгохые оролдоно гээд газетэ мэдээсэнэ. Хитадай «теоретигүүд» түүхэтэ баримтануудые юрэнхы дээрэнь харуулхадаа, Хитадай императорнууд болон булимтаран эзэмдэгшэдэй «элитэ ехэ», «түрүү үзэлтэй» үүргэ тухай шашалдана, бусад арадуудай, илангаяа Түбэй Азиин хүршэ ороноуудай түүхэ болон онсо өөрсэ соёл гэгээрэлые хазагаруулна. Хитадай зонхилогшодой дээрэлхы балмад, эзэрхэн зонхилогшын хараа шэглэлые сагааруулха, хүршэ ороноуудай газар дайдада һанаашархаха зорилготойгоор нимэ хараа ябуулгануудые хэгдэнэ гэжэ «Үнэн» газетэ бэшэнэ.

Маоизмын хархис, марксизмда зүрюу харша, социализмда эсэргүү, арадзондо эсэргүү удхыень, Хитадай мүнөөнэй хүтэлбэрилэгшэдэй эзэрхэг түримхэй, зонхилхы политикые элишэлэн харуулха гэгшэ шухала зорилго болоно гэжэ МНР тоолоно гээд газетэ тэмдэглэнэ. Аха дүү социалис ороноуудтай, нэг түрүүн Ленинэй Эхэ орон — агууехэ Советскэ Союзтай хани барисаагаа, харилсаа холбоогоо али бүхы талаарыь бэхижүүлхые МНР оролдоно.

ПЕКИН ХАЛАГЛАНА

СИНГАПУР. Холбоото Штадууд Иранай революциин хүтэлбэрилэгшэ аятолла Хомейниие хулгайлхые түсэблэһэн байгаа гэжэ Хитадай сэрэгэй дээдэ тушаалтай ажал ябуулагшадһаа мэдэжэ абаһан байнаб гэжэ Гонконгын телевиденнин хүдэлмэрилэгшэ Рассел Спарр, 16 үдэрэй туршада Хитад соогуур аяншалһанаа бусажа ерэхэдээ, «Саут чайна морнинг пост» газетэдэ мэдээсэбэ. «Хэрэгтэй болоһон сагтань Хомейниин байрадаа үгы байһан дээрэнээ тэрэ ниие хүтэлхэ гэһэн түсэбөө США бэелүүлжэ чадагүй», — гэжэ Спарр Пекинэй стратегическэ шэнжэлгэнүүдэй институдта лекци уншахаяа ошохдоо, тэндэ энэ мэдээсэлые дуулаһан байгаа. КНР-ай Оборонын министерствын уряалаар Спарр Хитадта ошоһон байгаа ха.

Тэрэнэй хэлэһэнэй ёһоор, Иранда эсэргүүгээр Пентагоной үүдхэһэн харата муухай ябуулгын буруу һүрэлгөөр Хитадай ниислэл хотодо халаглаһан байна. Хитадай сэрэгэйхидэй һанамжын ёһоор, американецуудынэ ябуулгадаа «ехэ алдуу гаргаа».

АРАД ЗОНОЙ ҺАНАЛ БОДОЛТОЙ ТААРАЛДУУЛАН

ПНОМПЕНЬ. Бүгэдэ арадай зүбшэн хэлсэлгэдэ табигдажа, Кампучиин Арадай Республикын Конституциин проект эндэ толилогдобо. Пекинэй дэмжэдэг геноцидай засаг захиргааниие һамна бута сохижо, 1979 оной январь һарада толотомо илалта түйлаһан Кампучиин арад социалис ороннуудай ба эб найрамдалта бүхы арадуудай туһаламжа, дэмжэлгээр амжалта түгэсөөр хүгжэжэ байна, гээд тэрээн дотор тэмдэглэгдэнэ. Ороной түүхэдэ шэнэ хуудаһан нээгдээ. Энэнь арадзоной һанал бодолтой таараалдуулан, бэеэ дааһан байдалай, эб найрамдалай, прогрессивна һаналаа нэгэдэгтын замаар дабшаха аргатай Кампучида олгохо байна.

НРК-гай политическэ хараа шэглэл халаа бэеэ дааһан байдалые эб найрамдалтай болон зол жаргалые хаагаалхын түлөө революционно тэмсэлэй ёһо заншалуудые баримталдаг бусад хүнүүдтэй холбоотой хүдэлмэришэн анги НРК-е хүтэлнэ бшуу.

ПЕНТАГОН ГАЛААР НААДАНА

ВАШИНГТОН. Хойто Америкые агаарһаа хамгаалха командованиин (НОРАД) штаб-байшан соохи компьютер үнгэрэгшэ долоон хоногой турша соо «Советскэ Союзай зүгһөө США-да ракетээр добтолго» эхилхэсэ байна ха гэһэн хуурмаг дохёо хоёр дахин үгэһэн байна гээд американ хэблэл сэдьхэлээ хүдэлэнгээр бэшэнэ.

«Пентагоной электроннотоолон тодорхойлогын машинын иимэрхүү алдуунуудые сагааруулхын аргагүй байна, — гэжэ «Вашингтон пост» газетэ тэмдэглэнэ. —Эдэнь дэлхэйн арадуудай хоби заяанда айхабтар ехэ аюул түбэг, хохидол ушаруулхадаа болохоль».

Июниин 3-да ба 6-да США-да ядерна дохёо хуурмаг сигнал носхогдоһон байгаа. Эдэ Пентагоной сэрэгэй тушаалтадай харюусалгатай нэгэн компьютерэй гэмээр үүдэ-дээ бшуу.

Тиигэжэ ядерна буу зэбсэгүүдтэй стратегическэ бомбардировщигууд дайшалхы-нүүдынь хүдэлгэдэһэн, дэлбэлэн болгогдожо, двигателичигуудынь кабинанууд соогоо һууринүудаа эзэлһэн байна. Неделиин турша соо хоёр дахин 3 минутын туршада ядерна дохёо үгтэбэ.

(Газетымнай удаадахи номер июниин 14-дэ гараха).

Редакторай орлогшо П. Н. НИМАЕВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Зундаа фермэнүүдэй ашаг шэмэ улам дээшэлүүлхэ» — республикын Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшын орлогшо Б. Николаевай статья. «Замбуулинай экипажай амжалта түгэс ниидэлгэ». Уласхоорондын экипажда ороной үндэр дээдын шагналнууд барюулагдаба.

Хоёрдохи хуудаһанда. Марксистско-ленинскэ һуралсал. «Хоёр жэл соо университетдэ...» —Л. Коллекерэй статья. Барилгада — найдамтай үндэнэ һууриг. «Эб нэгэтэй иладаг» — В. Королевой статья.

Гурбадахи хуудаһанда. «Үүсхэл эдэбхиие дэмжэхэ хэрэгтэй» — Д. Цыреновэй статья. Хилын саанаһаа.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Түрэл хизаар нютагнай» — түсхай хуудаһан. Соносхолнууд.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 7.55 —Дамжуулгын программа. 8.00 —«Время». 8.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.05 — «Дохёогоо үгыт, горнистнар». 9.35 — «Анна Каренина» —СССР-эй ГАБТ-ын зүжэг. 11.10 — —«Центрнаучфильм» студиин эрдэм дэлгэрүүлгын фильмүүд. 11.50 —Шэнэ һонин. 13.55 —Дамжуулгын программа. 14.00 — Шэнэ һонин. 14.20 —«Сибирь болон Алас-Дурна хизаараар» — кинопрограмма. 15.25 —«А. Фет. Уран шүлэг». 15.55—«Вы Петьку не видели?»— уран һайханай фильм.

Улаан-Үдэ. 17.00—Уласхоорондын шэнжэлэл (буряадаар). 17.10 —«Байгал» — мэдээсэлэй программа.

Москва. 17. 30 —«Эрдэм наукын байдал». 18.00 — «Хүхюу нотохонууд». 18.15— «Мүнөөдэр түби дэлхэйдэ».

Улаан-Үдэ. 18.30—«Дуунтай уулзалга» гэһэн циклһээ (буряадаар).

Москва. 19.00—«Ажалай алдар солын түрүүшүүл». 19.20 — «Не стреляйте в белых лебедей» —телевизионно уран һайханай фильмын 1-дэхи сери. 20.30 — «Время». 21.05—«Композитор Борис Чайковский» — фильм-концерт. 21.55—Хүнгэн атлетикээр уласхоорондын мүрысөөнүүд. 23.10 — Шэнэ һонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 17.00 —«Бүхэсоюзна ба Уласхоорондын конкурснуудай лауреат Е. Гороховская дуулана».

Улаан-Үдэ. 17.30 —Гүрэнэй Красноярска Сибириин хатарай ансамблиин концерт. 18.15 —Соносхолнууд.

Москва. 18.30 —«Бултадаа эбтэй бүлэ» —хүгжэмтэ дамжуулга.

ГАИ-гай экран

Үнгэрһэн долоон хоногой туршада республикымнай харгынуудта 15 усалта ушар тохёолдоо. Тэдэнэй олонхинь жолоошодой гэмээр болоо. 13 хүн гэмтэжэ, гурбан хүн наһа бараа.

Бороогой удаа норошоһон асфальт мүльһэн шэнги халтируухай бшуу. Энээниие жолоошон бүхэн мэдэхэ байха. Тээд тэдэнэр энээндэ саг үргэлжэ анхаралаа табижа, һэргэг ябаагүй һаа аюул тодхорто орожо болохол. Жэшээнь, З. К. Джамбулатов бороогой һүүлээр Хяагта ошодог харгыгаар гүйлгэжэ ябатараа харгын годирсодо машинаяа залажа шадангүй хүмэрюулһэн байна. Иимэ ушар баһа Хориин харгыда болоо.

Тиихэдэ ПАЗ-672 түхэлэй автобусой жолоошон һалхи, бороотой үедэ ойлгомторгүй харгын буруу талада гаража, «Москвич» машинатай мүргэлдэшоо. Эндэ «Москвичай» жолоошон, тэрээнтэй һуужа ябаһан хүн наһа бараа.

Үнгэрһэн үе соо Улаан-Үдын ГАИ-гай хүдэлмэрилэгшэд хергын дүрим эбдэһэн 984 ушар элирүүлээ. Тэдэнэй 82 ушарта жолоошодынь һогтуу ябаа.

Л. ПОПОВ,
ГАИ-гай инспектор.

САЛЬВАДОР. Хашалта харшалалтануудта эсэргүүгээр ороноо демократизацилһын түлөө тэмсэдэг хүдэлмэришэдые, таряашадые, студентнүүдые хархис сэрэгэйхид, эгээл хара һанаата һүйдхэлтэ бүлэгөөрхид хайра гамгүйгөөр баһамжалан дорожолно. Засаг захиргаанда дурагүйдэгшэдые баринжа хаахын тула солдадууд хото городуудта, һуурин тосхонуудта харуулда гарана (зураг дээрэ).

ЮПИ—ТАСС-ай фото.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД, ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор — 2-54-54, приемная — 2-54-93, зам. редактора — 2-68-08, зам редактора — 2-62-62, отв. секретарь — 2-50-52, секретариат — 2-66-76, отделы партийной жизни — 2-60-91, пропаганды — 2-56-23, промышленности и строительства — 2-61-35, сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта — 2-69-58, культуры и школ — 2-60-21, информации — 2-34-05, перевод — 2-54-93, писем и селькоров — 2-67-81, корректорская — 2-35-95, машинное бюро — 2-57-63, фотолаборатория — 2-33-61, отдел объявлений — 2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли
Н-02483. Заказ № 136. Индекс 5901.